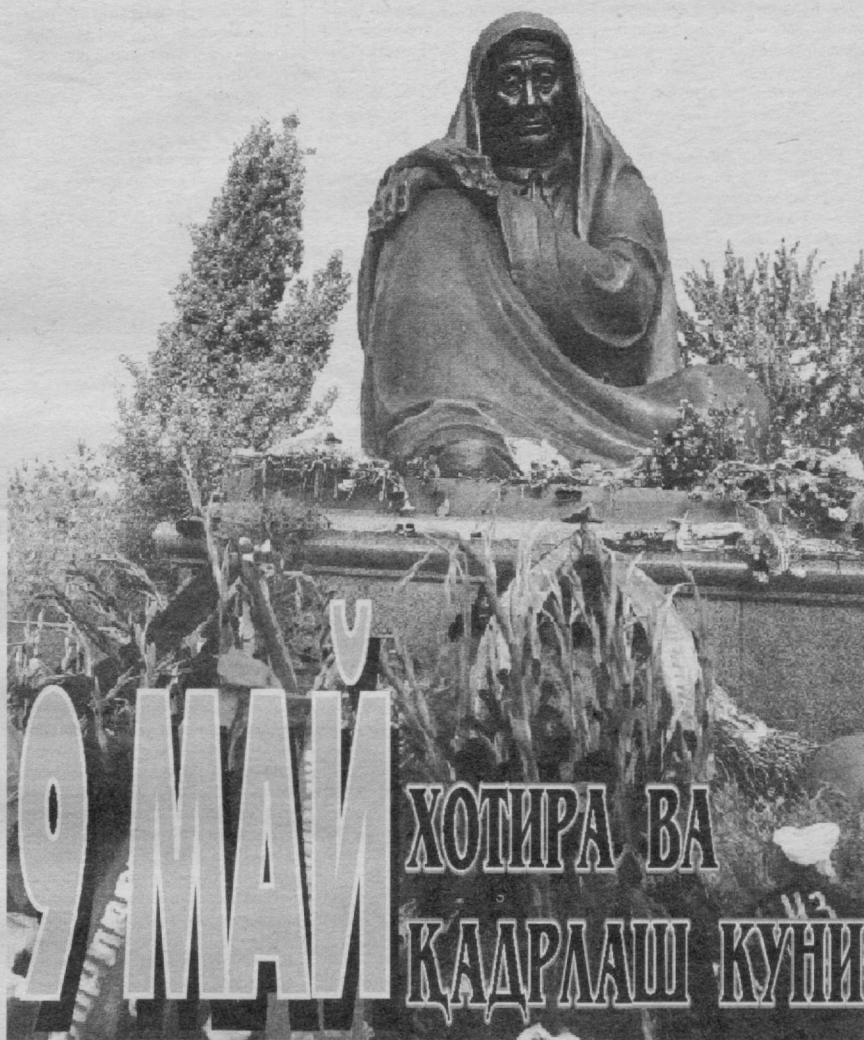

АНЖУМАН

ХУҚУҚИЙ ТАРБИЯ – ХУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ АСОСИ

Кеча Гулистон шаҳрида «Конунчилики мустаҳкамлаш, аҳолининг ҳуқуқий маданиятини ошириш, миллий ғоя ва мустақиллик мафқурасини яратиш ҳамда тарғибот қилишда ҳуқуқий матбуотнинг ўрни» мавзuida Республика илмий-амалий конференцияси бўлиб ўтди.

Конференцияда Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳар ва вилоятлар прокурорларининг ўринбосарлари, умумий назорат бўлимининг бошлиқлари, конунлари мужассамлаштириш ва ҳуқуқ тарғиботи бўйича катта ёрдамчилари, республика юридик нашрлари ва оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этдилар.

Конференцияда «Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг Иккинчи қақирик Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясидаги маърузаси асосида прокуратура идораларининг конунчиликини мустаҳкамлаш, аҳоли ҳуқуқий маданиятини юксалтиришдаги вазифалари, ҳуқуқий нашрлар фаолиятини янада такомиллаштиришнинг долзарб муаммолари» юзасидан Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари Баҳодир Тойонов маъруза қилди. Куйида ушбу маърузанинг қисқача баёни берилмоқда.

Олий Мажлиснинг биринчи сессиясида Президентимиз Ислам Каримов дастурий аҳамиятга молик маъруза қилиб, Мустақил Ўзбекистонимизнинг ҳозирги босқичдаги тараққиёт йўлини белгилаб берган эди. Унда таъкидланганидек, бизнинг бош стратегик мақсадимиз қатъий ва ўзгармас бўлиб, бозор иқтисодиётига асосланган эркин демократик давлат барпо этиш, фуқаролик жамиятининг мустаҳкам пойдеворини шакллантиришдан иборат.

Бу улғувор мақсадларга эришиш учун амалга оширилиши керак бўлган етти муҳим йўналишдаги вазифалардан бири суд-ҳуқуқ соҳасига доир бўлиб, унда аҳолининг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, хусусан ёшларнинг ҳуқуқий саводхонлигини кўтариш масаласи алоҳида таъкидланган.

Ҳуқуқий маданият фуқаролик жамиятининг асоси, миллий маданиятимизнинг ва мустақиллик мафқурасининг таркибий қисmidир.

Башарти, миллий ғоя юртбошимиз томонидан илгари сурилган «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» шioriда ўзининг пўнда ифодасини топган бўлса, бу мақсадга йўл ҳуқуқий-демократик жамият орқали ўтади.

Маълумки, Президентимиз Олий

Мажлисининг биринчи сессиясидаги маърузасида, қонунларимиз ижросини назорат қилувчи идораларнинг ўзида қонунларга амал қилишда кўплаб камчиликларга йўл қўйилаётганлигини ҳақли равишда танқид қилиб ўтган эди. Шундай идоралардан бири прокуратура бўладиган бўлса, менимча, фақат матбуот ва оммавий ахборот воситалари ҳодимлари билан яқин ҳамкорликда ишлаш, жамоатчилик назоратини йўлга қўйиб, фаолиятимизга ошкоралик бериш орқали тизимда қатъий тартиб ўрнатиш мўмкин деб ҳисоблайман.

Матбуот — бамисоли кўзгу. Башаранг қийишқ бўлса, ойнадан ўкалама, дейдилар-ку. Борганни ёзинг. Ҳақиқатнинг кўзига тик қарашга ўрганайлик. Тарғибот-ташвиқот ишларидаги қатъиятчилик, ҳақиқат ва адолат тамойиллари, ҳаётчилик, жонлилик ва халқчилик ҳуқуқий тарбиянинг энг таъсирчан воситасидир.

Матбуот бизни халқ билан, ҳаёт билан боғловчи кўприк. Бу кўприк орқали биз одамлар олдига чиқамиз, омма биз билан боғланади. Яъни, матбуот ва телерадио орқали прокуратура ҳамда бошқа ҳуқуқ-тартибот идоралари устидан жамоат (Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ФАРМОНИ

Б.Бекмирзаевни Ўзбекистон Республикаси Бош
прокурорининг ўринбосари вазифасидан
озод қилиш тўғрисида

Бурхон Бекмирзаев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан
Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

И.КАРИМОВ

2000 йил 28 апрель
Тошкент шаҳри.

КЎКРАК НИШОНИ БИЛАН ТАҚДИРЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг буйруғи
билан Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг
ўринбосари, 3-даражали Давлат адлия маслаҳатчиси
Бурхон Бекмирзаев прокуратура идораларида узоқ йиллар
виждонан ва самарали фаолияти учун «Ўзбекистон
Республикаси прокуратурасининг фахрий ходими» кўкрак
нишони билан тақдирланди.

БУГУН

ИДОРАЛАРАРО КЕНГАШ

Бугун Ўзбекистон Республикаси прокуратурасида идоралараро мувофиқлаштирувчи кенгаш бўлиб ўтади. Унда «Ўзкимёсаноат» уюшмаси ва унинг тизимидаги корхоналарда ўзаро ҳисоб-китоблар ва тўлов интизомини мустаҳкамлаш ҳамда табиатни муҳофаза қилишга доир қонунлар ижросини текшириш натижалари тўғрисидаги масала муҳокама этилади.

(Кенгаш ҳақидаги батафсил ахборот билан газетамизнинг кейинги сониди танишасиз).

ЮЛДУЗЛАР МАНГУ ЁНАДИ

12 йил РЕСПУБЛИКА БОШ ПРОКУРОРИ
ЛАВОЗИМИДА ИШЛАГАН НЎЪМОНЖОН
БЎРИХЎЖАЕВ ҲАҚИДА ХОТИРАЛАР

АНГЛИЯГА КЕТАЁТИБ, ҲАЛОКАТГА
УЧРАГАН ВА 40 ЙИЛ ДАВОМИДА
СУВ ОСТИДА ЁТГАН

«ЭДИНБУРГ» ОЛТИНЛАРИ

7-бет

5-бет

«ХУҚУҚ»

юридик газета

Таъсисчилар:

Ўзбекистон Республикаси
прокуратураси,
Тошкент шаҳар ва Тошкент
вилояти прокуратуралари,
«Қонун ҳимоясида»
журнали

Бош муҳаррир:**А.АБДУРАЗЗОҚОВ****Таҳрир ҳайъати:**

Мэлс Наимов,
Ботир Пўлатов,
Бахтиёр Назаров
(Бош муҳаррир ўринбосари),
Дилшод Исломов
(масъул котиб),
Лола Шомуродова,
Зайниддин Мамадалиев

Газета Давлат матбуот
қўмитасида №00150 рақам
билан рўйхатга олинган
Нашр кўрсаткичи — 231, 232

Манзил: Тошкент шаҳри,
академик Яхё Фуломов
кўчаси, 66-уй.
Телефонлар: 77-72-25,
133-82-34

Таҳририятга келган қўлёзма
ва суратлар эгаларига
қайтарилмайди.
Муаллифларнинг фикрлари
таҳририят фикридан
фарқланиши мумкин. Газетада
босилган факт ва далиллар
учун муаллиф масъул.
Наширимиздан кўчириб
босилганда «Хуқуқ»дан
олинганлиги кўрсатилиши
шарт.
Тижорат аҳамиятига молик
материаллар ** белгиси
остида чоп этилади.

Газета андозаси таҳририят
компьютер марказида
Pentium-II MMX - 333
компьютеридида сақланган.

Саҳифалаш ва дизайн
ишларини Б.Саидов бажарган.

Газета «Шарқ» нашриёт-
матбаа концерни
босмахонасида офсет усулида
А-3 форматда
чоп этилган.
Корхона манзили:
Тошкент шаҳри,
Буюк Турон кўчаси, 41.

Буюртма Г-412
Нусхаси — 18031

Босмахонага топшириш
вақти 20.00
Босмахонага
топширилди 18.00

Газета ҳафтанинг чоршанба
кунлари чиқади

Навбатчи
Н.МАХМУДОВ
Сотувда эркин нархда

1 2 3 4 5 6 7 8**АНЖУМАН****ХУҚУҚИЙ ТАРБИЯ – ХУҚУҚИЙ
МАДАНИЙ АСОСИ**

(Бошланғич 1-бетда).

чилик назорати шаклланади.
Ҳақиқий жамоатчилик назорати
ўрнатилмас экан, ишимизда сифат
ва самарадорликка эришиш эмас,
сохтакорлик, сон кетидан қувишлар
давом этаверади.

Прокуратура ошкора танқиддан
муҳофазаланган махсус идора эмас.
Танқид, баҳс-мунозара бегараз
бўлсин. Айни пайтда прокуратура
ходими танқидга ижобий муноса-
батда бўлиш ва ундан тўғри хулоса
чиқариш кўникмасини ўзлаштириб
олиши лозим.

Сенсация кетидан қувиш, ҳар хил
олди-қочдилар, чучмал мелодрама
тезда ўқувчининг жонига тегади.
Рақамлар қалаштириб ташланган
хисобот берувчи мақолалардан ҳеч
қандай фойда йўқ.

Таҳлил кенг қамровли, таъсир-
чан ва курашчан бўлсин. Прокурату-
ра, солиқ ва бошқа ўнлаб назорат
идоралари юзлаб текширишлар
ўтказиши, қўллаб-қувватлаш, тадбиркор-
ларга ва фермерларга кенг йўл очиб
бериш тараққиётимизнинг ҳозирги
босқичида давлат сиёсати даража-
сини кўрсатган. Ҳўжалик юритувчи
субъектлар фаолиятига ноқонун
назорат қилсинлар.

Шу кунларда телекўрсатувлар-
да, газеталарда прокуратура ходим-
ларининг мунтазам чиқишлари одат
тусига кириб қолмоқда. Бу яхши.
Аммо, менимча, бу масалага энди
бошқача позициядан туриб ёндо-
шиш керак. Четдан қараганда про-
курорнинг ҳадеб қилинган ишлар
ҳақида гапиравериши ноқамтарлик-
ка, манманликка ўхшаб кўриниши
мумкин. Энди навбатни оддий ки-
шиларга берайлик. Ишимизнинг
ҳақиқий баҳосини бера оладиган
фўкарларнинг гапини эшитайлик.
Жойлардаги ҳуқуқий ҳолатнинг
ҳақиқий манзарасини тўғри баҳо-
лайдиган одил ҳакам шу жойнинг
оддий кишилари бўлишини матбуот
ходимлари ҳам эътиборга олсин-
лар.

Бошқа ҳуқуқ-тартибот органла-
рининг прокуратура билан ҳамкор-
лик журналистлар эътиборини
қаратадиган мавзу эканлигини ало-
ҳида таъкидламоқчиман. Ҳаммамиз-
нинг мақсадимиз бир: мамлакатда
қонун устуворлигини таъминлаш,
халқимизнинг тинч-осойишта ҳаёти
учун сadoқат билан хизмат қилиш.

Албатта, Фаргона вилоят проку-
ратураси «Адолат йўли» газетаси-
нинг бугун ўттиз минг нусхадан ошиб
тиражда чоп этилаётгани ва водий-
даги энг ўқимлиши нашрлардан
бирига айлангани бизни қувонти-
ради.

Бугун беш йиллиги нишонлан-
ган «Адолат кўзгуси» газетасининг
ҳатто қўшиқ Тожикистон Республи-
каси ва Қозғоғистонда ҳам ўз ўқув-
чиларини топиб олаётгани яхши гап.

Бирок, ўз муассиси ёрдамида
обунасини амал-тақал қилиб олиб,
номигагина чиқиб турган ҳуқуқий
газеталар ҳам йўқ эмас. Жиззах,
Самарқанд ва Навоий вилоятларида
чоп этилаётган юридик нашрлар-
нинг таҳририятлари ва уларнинг му-
ассислари бу борадаги фаолиятла-
рини жиҳдий қайта кўриб чиқиш-
лари керак.

Шу ўринда анжуманда қатнаша-
ган прокуратура идоралари барча
масъул ходимларига яна бир гапни
айтиб қўймоқчиман. Қўлингизда
жуда қудратли ғоявий қурол бор.

Сиз ўз нашрингизга, ҳатто ўз теле-
виденингизга эга бўлгансиз. Пре-
зидентимиз таъбири билан айтган-
да ғояга қарши ғоя билан, жаҳлат-
га қарши маърифат билан кура-
шишда бу қуролдан етарли даража-
да фойдаланмоғимиз лозим.

Энди фаолиятимизнинг бира-
лиқда эътибор қаратишимиз, ри-
вожлантиришимиз керак бўлган
йўналишлари ҳақида.

Умумий назорат йўналишида:

- Аҳоли кундалик ҳаётига учун
зарур бўладиган саккиз хил махсу-
лотнинг, албатта, дўкон пештахта-
ларида бўлиши ва сотилиши проку-
ратура назоратида бўлиши шарт.
Кўрғазмабозлик ва кўзбўямачилик
қилаётганларга нисбатан қонун йўли
билан қатъий чора кўриш керак.

- Иқтисодий эркинлаштириш,
кичик ва ўрта бизнесни ҳар томон-
лама қўллаб-қувватлаш, тадбиркор-
ларга ва фермерларга кенг йўл очиб
бериш тараққиётимизнинг ҳозирги
босқичида давлат сиёсати даража-
сини кўрсатган. Ҳўжалик юритувчи
субъектлар фаолиятига ноқонун
назорат қилсинлар.

Арзончилик ва мўл-кўлчиликка
йўл тадбиркорлиқни, кичик ва ўрта
бизнесни, деҳқон ва фермер ҳўжа-
ликларини қўллаб-қувватлаш, ҳар
томонлама ривожлантириш орқали
ўтилишига мустақиллиқнинг ўтган 9
йилли давомида амалда ўтганимиз
ишонч ҳосил қилдик. Бирок, бу со-
ҳада ҳам жиҳдий қонунбузилиш-
ларга йўл қўйилмоқда.

Биргина фермер ҳўжалигини ола-
диган бўлсак, жорий йилнинг 1 ап-
рель ҳолатига мамлакат бўйича улар
сони 37 минг 391 тага етганини
кўрамиз. Бирок, 1984 та фермер
ҳўжалигининг банкда ҳисоб рақа-
мисиз ишлаётгани, мингдан ошиб
фермер ҳўжалигининг тугатилгани
уларнинг қай даражада эркин иш-
лаётганини кўрсатмайдими?

Текшириш давомида аниқланди-
ки, республика бўйича 76 та фер-
мер ҳўжалигига умуман ер майдони
ажратилмаган. Тадбиркор ва фер-
мерларни имтиёзли кредитлар би-
лан қувватлаш ёмон аҳволда. Масъ-
ул ва назорат қилувчи идоралар
томонидан уларга нисбатан таъма-
ғирлик мақомида муносабатда
бўлиш фактлари учраб турибди.

Фермер ва тадбиркорлар етиш-
тирган махсулотларнинг икки-уч
қўлдан кейин харидорга етиб ке-
лаётганлиги бозорларимиздаги
нарх-навога салбий таъсир кўрсат-
моқда. Чунки, бозор маъмуриятла-
ри фермерлар ва тадбиркорлар
билан фўчерс шартномаси тузиш-
ни номигагина бажармоқдалар.
Бозорларимизнинг энг харидоригр
жойлари амалда сохта тадбиркор-
ларга пуллаб юборилган ва нарх-
навоини улар «назорат» қилмоқда-
лар. Бу қонун йўли билан баҳола-
ниши керак.

Менимча, бу борада аниқланган
ҳар қандай қонунбузлик, умуман,
тадбиркорларнинг йўлига тўғанок
бўлувчи ҳар қандай салбий ҳолат
қонун моддалари билан асослан-
тилган ҳолда ошкора ҳал этиб бо-
рилиши лозим. Мана шу жойда про-
курорлар билан журналистларнинг
ҳамкорлиги зарур. Қонунни ўқитиш,
ўргатиш ўз йўлига. Лекин амалий
мисоллар билан тадбиркор ва фер-

мерларнинг ҳақ-ҳуқуқларини тани-
тиб боришнинг самараси яхшироқ
бўлади.

Хусусий тадбиркорлар, деҳқон-
фермерлар ҳақ-ҳуқуқи бузилишига
доир ҳар қандай салбий ҳолат мат-
буотда акс-садо берсин. Бу борада
қўллаб-қувватлашлар учрамоқ-
да, бас, уларни фўш этувчи тан-
қидий материаллар ҳам кўпроқ
бўлсин.

2000 йил «Соғлом авлод йили»
сифатида тарихимизга кирди.
Ёшларни соғлом, жисмонан бақув-
ват қилиб ўстириш борасида ҳуку-
матимиз муттасил ғамхўрлик қил-
моқда.

Юртбошимиз Ислон Каримов
Республикаимиз мустақилликка
эришган биринчи кунлардан оқ
ёшлар муаммоларига алоҳида эъти-
бор қаратиб келмоқдалар. Айниқса,
кейинги йилларда таълим тизими-
да ўтказилаётган туб ислохотлар
ёшларимизнинг ор-номусли, она
юртни эъозловчи ватанпарвар,
миллий ғурурли бўлиб қамол то-
пишларига замин яратмоқда. Шу-
нингдек, Президентимиз томони-
дан еш авлоднинг ҳуқуқий онгини
ўстириш мақсадида ўрта умум ва
бошқа таълим масканларида ҳуқуқ
фанларини чуқур ўргатишга катта
эътибор қаратилмоқда. У киши ай-
тганларидек, «Маърифат - маъна-
виятга олиб келаётган йўл. Бугунги
қилаётган яхши ишларимиз келгуси
авлод баркамоллиги учун хизмат
қилиши шубҳасиз. Бугун қандай
қўнат эксан, эртага шундай мева
оламиз».

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва
бошқа мутасадди идоралар томо-
нидан вояга етмаганларнинг ҳуқуқий
ҳимоясини таъминлаш, улар ўрта-
сидаги ҳуқуқбузарлик ва жинояти-
ликнинг олдини олиш борасида олиб
борилаётган ижобий ишлар билан
бир каторда бу борада хато ва кам-
чиликлар ҳам талайгина.

Жумладан, 1999 йилда Респуб-
ликада вояга етмаганлар томони-
дан содир этилган жиноятлар 1998
йилга нисбатан ўсганини таъминла-
ли ҳол бўлиб, ҳали ҳуқуқни муҳофа-
за қилувчи идоралар олдида жиҳ-
дий вазифалар турганлигини бил-
диради.

Содир этилган жиноятларнинг
65,1 фоизини ўзгалар мулкчини ўғир-
лаш ташкил этади. Бу ниманинг
оқибати? Назаримизда, бунга бир
сабаб - вояга етмаган ёшларнинг
ҳуқуқий тарбияси етарли эмаслиги-
дир.

Тўғри, бунинг бошқа бир ижти-
моий сабаби ҳам бор. Масалан,
бекорчилик, меҳнат ва бошқа фой-
дали машғулотлар билан болалар-
нинг етарли банд этилмагани шун-
дай сабаблардан биридир. Моддо-
мики, шундай экан, болаларнинг
бандлигини таъминлашда жойлар-
даги раҳбарлик тизимлари, тегис-
ли идоралар, оилалар, мактаблар
зарур чора-тадбирларни кўриш-
лари лозим.

Кейинги пайтларда бандлиги таъ-
минланмаган айрим ёшларимиз,
ўсмирларимиз назоратсиз қолиб,

оқибатда турли хил диний-экстре-
мистик оқимлар таркибига кириб,
жиноят содир этишмоқда.

Жумладан, 1999 йилда Респуб-
лика ҳудудида норасмий диний-эк-
стремистик оқим ва ташкилотлар
таркибига фаолият кўрсатиб кел-
ган вояга етмаганлардан 238 нафа-
ри аниқланиб, уларнинг 57 нафари-
га нисбатан жиноят иши қўзғати-
либ, дастлабки тергов ҳаракатлари
олиб борилган, 181 нафари эса те-
гишли ички ишлар идораларида
профилактик ҳисобга олинган.

Мана шу ҳолатларнинг ўзиёқ кенг
жамоатчилик, айни пайтда ҳуқуқ-
тартибот идоралари ходимларини
ҳам таъшибига солади. Мақалларда,
мактабларда ва ўқув юртларида
ҳар томонлама ҳуқуқий тарғибот
ишлари олиб борилганда, ислоний
этиқоднинг асл моҳияти ёшларга
тушунтириб берилмоқда. Натижа
эса қутилгандай бўлди. Ўсмирлар
ва ёшлар ўртасида диний экстре-
мизмга мойиллик кескин камайди.

Гивандиқ воситалари ёки пси-
хотроп моддалари билан қонунга
хилоф равишда муомала қилиш
ислон соғлиги ва ҳаёсийлигига
жиҳдий таҳдид солади, республи-
кадаги криминоген вазиятга, жам-
иятнинг иқтисодий ва маданий неги-
зига салбий таъсир кўрсатади,
қўпинча, уошган жиноятчилик би-
лан узвий боғлиқ бўлади. Айниқса,
бу жиноятларнинг вояга етмаган-
лар орасида тарқалганлиги катта
ҳавф тўғдиради.

Халқ таълими, ИИБ идоралари,
маҳалла ва фўкарлар йигинлари
фаоллари ҳамда кенг жамоатчилик
билан биргаликда кескин чоралар
кўришимиз керак.

Токи вояга етмаганлар томони-
дан жиноят содир этилгандан кейин
эмас, балки шу ҳолатга чунинг ол-
дини олишга эришайлик. Ўсмир
томонидан содир этилган ҳар бир
жиноят ҳеч қимни тинч қўймаслиги
керак.

Халқимизда бир болага етти
маҳалла ота-она, деган нақл бор.
Бунинг маъноси шуки, болаларнинг
кўча-қўйда ва жамоат жойларига
юрши-туришлари атрофдагилар-
нинг назоратида бўлган. Барча ма-
ҳалларда ана шундай муҳитни тик-
ламоқ ва юзага чиқармоқ зарур.

Жиноят - боши берк кўча эканлиги-
ни болаларимиз онгига етказайлик.
Оилада ҳам, еш авлод тарбияси-
да ҳам янада фўлпроқ бўлишимиз
керак. Чунки, жамият айнан оилага,
еш авлодга сунади, шу илдишлар
соғлом, бақувват бўлса, жамият та-
раққиёт сари илдамлайверади.

Ёшлар тарбиясида доир қонун-
лар ижроси, соғлом авлод муаммо-
лари матбуотимизнинг ҳам асосий
мавзуси бўлиб қолсин. Булар - аҳоли
ҳуқуқий маданиятини юксалтириш-
да прокуратура идоралари ва мат-
буот ходимлари ҳамкорлигини ку-
चाйтиришнинг айрим жиҳатлари,
холос. Мана шуларнинг ўзиёқ
ҳуқуқий маданият тушунчаси ниҳо-
ятда серқирра эканлигини, ҳуқуқий
тарғибот объектлари ранг-баранг-
лигини кўрсатади. Шунинг учун ўза-
р ҳамкорликда ишлашни йўлга
қўйиш ва мустаҳкам асосда ривож-
лантириш билан зиммаларимиздаги
масъулиятли вазифани муваффа-
қиятли урдалай оламиз.

**Конференцияда ҳуқуқий мафкура, ҳуқуқий нашрларда инсон ва
фўкарларнинг конституциявий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш масаласи
юзасидан қизқарли маърузалар тингланди ҳамда қизгин баҳс-муно-
заралар бўлди, нашрлар иш сифатини янада яхшилашга доир таклиф-
лар ўртага ташланди.**

УСТОЗЛАР ҲАҚИДА

МИЛЛАТ ВА ЮРТ ФИДОЙИЛАРИ

— Маҳмуда Сиддиқова, мамлумки, ўтган йили давлатимиз раҳбари Ислам Каримов Фармони билан 9 май Хотира ва Қадрлаш кунини деб эълон қилинди. Фармонга кўра бу кун Иккинчи жаҳон урушида фашизмга қарши курашиб ҳалок бўлганларнинг, фронт ортида туриб фидокорона меҳнат қилганларнинг, юрт озодлиги ва мустақиллиги учун жон фидо қилганларнинг хотирасини абадийлаштириш, бугун ҳам Ватанимиз об-

Республика прокуратурасининг судларда фуқаролик ишлари кўрилишида прокурор ваколатини таъминлаш бўлими бошлиғи ўринбосари Маҳмуда САЙДОВА билан суҳбат

рўйини юксалтиришга, ёшлар тарбиясига ҳисса қўшаётган нуруий инсонларни ҳурматлаш мақсадида нишонланади.

Прокуратура идораларида ҳам ана шундай табаррук инсонлар бор, албатта. Улар ҳақида гапириб берсангиз...

— Дарҳақиқат, уруш тугаганига ярим асрдан ошқ вақт ўтганига қарамай, Иккинчи жаҳон урушида берилган қўрбонлар, йўқотилган ҳаловатлар ҳали халқимиз хотирасидан кўтарилгани йўқ. Сабаби, уруш жабрини тортмаган бирорта оила ёки жамоа йўқ юртимизда. Бугун биз қўлига қурул олиб душман билан олишган фидойиларимиз, уруш фахрийларимиз ҳақида сўз юрипти, уларга ҳозирги фаровон ҳаётимиз учун ўзимизнинг чексиз миннатдорчилигимизни билдирмоқдамиз. Бу бизнинг бурчимиз ҳам.

Халқимизнинг асл фарзандлари қаторида прокуратура ходимларидан кўпчилиги урушнинг биринчи кунлариданоқ жангга отланганлар. Улардан: Рустам Мухамедович Мухамедов, Тўхта Умарович Ҳожимухамедов, Василий Сергеевич Карташов, Хусанбек Абсаров, Юнус Булатов, Тўнғич Пернабеков, Эгамберди Ҳасимов, Шамсинур Умарова, Александр Фёдорович Красиковларни санаб ўтиш мумкин.

Буларнинг ҳар бири ҳақида, урушнинг оловли жабҳаларида улар кўрсатган жасоратлар ҳақида узок ҳикоя қилса арзийди. Улардан баъзилари ҳақида батафсил тўхталсам: Президентимизнинг фармонида асосан «Жасорат» медали билан мукофотланган Рустам ака Мухамедов ва Василий Карташовлар «Прокуратуранинг фахрий ходимлари» ҳисобланадилар. Уларнинг ҳар иккаласи ҳам ўсмирлик чоғларида урушга кетишган. Қисқа муддатли командирлик курсини битириб, кўпгина фронтларда жанг қилишган.

Рустам ака Мухамедов урушнинг биринчи кунларидан жанговор қўшинларнинг олдинги сафларида бўлган. II Украина фронтида жанг қилиб, Украина, Руминия, Чехославакияни фашистлардан озод қилишда қатнашган. Мардлик ва жасорат кўрсатганлиги учун кўплаб орден ва медаллар билан тақдирланган.

Василий Сергеевич Карташов ҳам жангларда кўрсатган қаҳрамонликлари учун кўпгина жанговор мукофотлар билан мукофотланган.

Урушдан қайтганларидан кейин иккаласи ҳам олий маълумот олиб, прокуратура идораларида узок йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келмоқдалар. Василий Сергеевич Карташов 40 йилдан зиёд, Рустам ака Мухамедов эса 45 йилдан зиёд вақт мобайнида қўнчиликни мустақамлаш йўлида меҳнат қилиб келмоқдалар. Ҳукумат уларнинг меҳнатларини муносиб баҳолаб, бир неча фахрий ёрлик ва мукофотлар билан тақдирлаган. Рустам ака Мухамедов ўз ҳуқуқшунослик фаолияти-

нинг малакасини ошириш Марказининг кафедра мудири лавозимига ишлаб, бой тажрибасини ёшларга ўргатиб келмоқда. Меҳнатда эришган муваффақиятлари учун унга «Республикада хизмат кўрсатган юрист» унвони берилган, қатор фахрий ёрликлар билан мукофотланган. «3-даражали давлат адлия маслаҳатчиси» даража унвони тақдим этилган.

Улар Бош прокурорнинг қатор буйруқлари билан бир неча бор рағбатлантирилганлар.

Уруш қатнашчилари - прокуратура фахрийларининг ҳар бири ҳақида, уларнинг урушда кўрсатган жасоратлари, урушдан кейинги йилларда халқнинг тинчлиги, оқсоқиллиги йўлида қилган меҳнатлари ҳақида ҳар қанча ҳикоя қилса арзийди.

— **Фашизм устидан қозонилган буюк ғалабада фронт орқасида фидокорона меҳнат қилган, мамлакат ичкарида туриб ғалабанинг тезроқ қўлга қартилишига ўзларининг улкан ҳиссаларини қўшган юртдошларимиз жасоратини ҳам унутиб бўлмайди. Уша маълум уруш йилларида прокуратура ходимларининг фронт ортидаги хизматлари ҳақида ҳам тўхталсангиз...**

— Уруш йилларида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг мутахассислари фронт ортида ҳам озмунча жасорат кўрсатмаганлар. Уша йилларда ҳамма қатори ўзлари емай, ўзлари киймай, топганларини фронтдагиларга жўнатиб, кечани-кеча, кундузни кундуз демай, Ўзбекистонимизда қўнчиликни мустақамлаш, жиноятчиликка қарши кураш йўлида намунали меҳнат қилган фахрийларимиз ҳам талайгина. Булар: Вали Кабирович Қосимов (Тошкент), Ином Жўраевич Йўлчиев (Бухоро), Эдуард Ильич Дворкин ва бошқалар. Бу табаррук инсонлар ўша сурони йилларда ҳам, ундан кейинги даврда ҳам халқ билан ҳамнафас бўлишди. Яхши-ёмон кўнларни, қийинчиликларни биргаликда кечиришди. Бу устозларимиз ҳозирги кунгача ўз билим ва тажрибаларини ёшларга бериб келмоқдалар. Уларга ўзимизнинг чексиз ташаккуримизни билдираимиз.

Бешафқат ўлим орамиздан олиб кетган уруш ва меҳнат фахрийларимизни эслашни ўзимизнинг муҳаддас бурчимиз деб биламиз. Шу уринда бугун орамизда бўлмаган прокуратура соҳаси фахрийлари номларини санаб ўтасак:

Андижондан Аҳмад Азимов, Самарқанддан Омон Насруллаев, Сирдарёдан Мамат Турдихонов, Сурхондарёдан Шомурод Давлатов, Тошкент вилоятидан Рустам Қурбонов, Хоразмдан Яхшимурот Жумамуратов, Тошкент шаҳридан Венедикт Арапетович Саманян ва бошқалар.

Уларнинг охиратлари обод бўлишини Оллоҳдан тилаб қоламиз.

Суҳбатдош: Фазилат ЁДГОРОВА

САФИМИЗДАГИ ФИДОЙИЛАР

Бурхон Усмонов 1930 йил Наманган шаҳрида тугилди. Ёшлигиданоқ илмга ташна Бурхон ўрта мактабни тамомлаб, Наманган педагогика билим юртига ўқишга кирди. 1947 йил билим юртини битиргач, шу йилнинг ўзида Тошкент юридик институтига ҳужжат топширди. Имтиҳонлардан аъло баҳолар билан ўтган ёш Бурхон энди ҳақиқий талаба эди. Талабалик йиллариданоқ ўзининг ҳаракатчанлиги, меҳнатсеварлиги билан институт раҳбариятининг назарига тушди. Институт жамоаси ҳаётида фаол иштирок этди.

ТОЛМАС ИНСОН

Шу жойда ўқувчилар эътиборларини Бурхон аканинг иш фаолиятига боғлиқ бир жиҳатга қаратмоқчимиз. 1951 йил институтни имтиёзли тамомлаган Бурхон Усмонов Республика прокуратурасида ишлашга йўлланма олади. Шу йилнинг ўзида Наманган вилояти прокуратураси терговчиси, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси лавозимига меҳнат қилади. Орадан бир йил ўтиб, 1952 йил декабр ойидан эса Чуст туманининг прокурори этиб тайинланади. Атиги бир йил ичида шундай лавозимга кўтарилиш қанча ҳам насиб қилмайди. Буни фақат унга нисбатан бўлган ишонч, тиришқоқлиги, меҳнатсеварлигини тан олиш, деб баҳолаш керак. Бурхон ака бу ишончнинг ўз меҳнат фаолиятида оқлашга ҳаракат қилди.

Тез орада Наманган, Андижон вилоят прокурорларининг ўринбосари, Наманган шаҳри, Марҳамат туман прокурори, Республика прокуратураси Умумий назорат бўлими бошлиғи, Тошкент шаҳар Миробод тумани прокурори, Тошкент вилоят прокуратурасида бўлим бошлиғи, Республика Олий Мажлисининг юридик бўлими бошлиғи ўринбосари, Тошкент вилоят адлия бўлими бошлиғи ўринбосари, Республика прокуратураси Умумий назорат бошқарма бошлиғининг ўринбосари лавозимларида ишлади.

Айни кунда Бурхон ака Республика прокуратурасида бўлим бошлиғи лавозимига меҳнат қилмоқда. Адлия маслаҳатчиси, Республикада хизмат кўрсатган юрист, меҳнат фахрийси Бурхон Усмонов 70 ёшга тўлганига қарамай, чарчашни билмайдилар. Ўзининг интизомлилиги билан кўпчилик ёшларга ибрат бўлиб, кўп йиллик меҳнат тажрибаларини уларга ўргатиб, маслаҳатлар бериб боради.

У кишининг ҳаёти билан боғлиқ яна бир воқеани айтмаслик мумкин эмас. 1963 йиллар шахсга

сигиниш ва унинг ярамас оқибатларига қажатқич зарба берилди бошланди. Ҳеч қандай асоссиз равишда қувгин остига олинган айбсиз, софдил кишиларни оқлашда ўша пайтда Наманган вилоят прокуратурасида меҳнат қилган Бурхон Усмонов фаол иштирок этди. Аммо гуруч курмасиз бўлмаганидек, бу жараёнга қаршилиқ кўрсатувчи, ҳасадгўй, тирноқ, остидан кир қидирувчилар ҳам топилди. Шундайлардан бири имзосиз хатлар ёзиб, Бурхон Усмонов устидан ҳам тўхмат уюштиришга ҳаракат қилди. «Бир балоси бўлмаса, нега улар шундай қилишди» дея бадғумон бўлиб, ҳеч қандай далили, гувоҳи бўлмаган ҳолда прокуратура ходимларини порахўрликда ва бошқа ишларда айблamoқчи бўлди.

Ҳақиқат эгилди, синмади. Ушбу тўхматларни уюштирган шахсни фош қилиш ишига жамоат туман прокурори, Республика прокуратураси Умумий назорат бўлими бошлиғи, Тошкент шаҳар Миробод тумани прокурори, Тошкент вилоят прокуратурасида бўлим бошлиғи, Республика Олий Мажлисининг юридик бўлими бошлиғи ўринбосари, Тошкент вилоят адлия бўлими бошлиғи ўринбосари, Республика прокуратураси Умумий назорат бошқарма бошлиғининг ўринбосари лавозимларида ишлади.

Айни кунда Бурхон ака Республика прокуратурасида бўлим бошлиғи лавозимига меҳнат қилмоқда. Адлия маслаҳатчиси, Республикада хизмат кўрсатган юрист, меҳнат фахрийси Бурхон Усмонов 70 ёшга тўлганига қарамай, чарчашни билмайдилар. Ўзининг интизомлилиги билан кўпчилик ёшларга ибрат бўлиб, кўп йиллик меҳнат тажрибаларини уларга ўргатиб, маслаҳатлар бериб боради.

У кишининг ҳаёти билан боғлиқ яна бир воқеани айтмаслик мумкин эмас. 1963 йиллар шахсга

Умрингиздан барака топинг, Бурхон ака!

Суратда: Б.Усмонов ходимлари билан

ЭҲТИРОМ

САВОБ

«САФ БОШИДА ҲАМОН ҲАМОН ҲАМОН...»

«Хивага тез-тез бориб тураман. Бу табаррук шаҳарга ҳар борганимда янги ҳикматни кашф қилгандай бўламан. Бу гал ёдгорликлардаги нақшларни кузатиб, ҳаёлимдан бир фикр кечди: инсон ўз қалбини бир нақш билан безамоғи керакким, бу нақш унинг ҳаётида борлигини белгилаб турсин. Бу нақшнинг номи — ЯХШИЛИК».

Бу Аҳмаддон аканинг юрак сўзлари. У ўз ҳаётини таҳлил қилар экан, қай ҳолат, қай вазият ҳақида ўйламоқчи, ҳулосаси битта бўлиб чиқаривари — фақат яхшилик қилиш керак. Чунки одам нимани қилса, хоҳ яхшилик бўлсин, хоҳ ёмонлик, аввало ўзига қаратилгандир. Атрофдагиларга яхшилик қилган, эзгулик улашган инсон ўз умрини ҳам ана шу хислатлар билан безаган бўлади. Аҳмаддон Собиров болалигиданоқ шундай ҳулосалар таъсирида тарбияланди, улғайди.

— Болам, атрофиндагиларнинг кўнглини топишга ҳаракат қил, яхши сўйла, лекин гапингда ёлгон бўлмасин. Бировлар хато қилётганини кўрсанг, кўлингдан келганича хатони тўрига, — дея қўп таъкидларди онаси Ҳулониим ая.

Отаси Салойхон ака ва бийиси Бибижон опалар ҳам унга ҳалоллик, меҳр-оқибат, гўзаллик, самимият бобида ҳам билимлари, ҳам ўз ҳаётлари билан сабоқ беришди.

Ана шундай покиза муҳитда тарбия толган Аҳмаддон Собиров ҳуқуқшунос бўлишга аҳд қилди. Урта мактабни тамомлаб Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик бўлимига ўқишга кирди. 1957 йили ўқиниш муваффақиятли тамомланди.

— Болам, ҳаётнинг синовлари кўп, — деб тақдорларди онаси. — Бу ҳаёт отангнинг бошига кўп қунларни солди, олиҳим сеннинг йўлинг нурафшон бўлсин. Лекин қийинчиликларга дуч келсанг, эсанкирама, бу бошда бор нарсас.

Отаси Собиров ака номини ҳамқишлоқлари ҳурмат билан тилга олишди. Унинг «халқ душмани» эмаслигини, бу тухматлигини кўп айтишди. Аҳмаддон отасини, отасига ўхшаганларни оқлаш, бундан кейин ҳаётида ноҳақликларнинг олдини олиш учун ҳам ҳуқуқшунос бўлди.

Аҳмаддон мутахассислик ҳақидаги дипломини олиб қувонди, аммо бу соҳада ишлаш олмаслигини эшитиб қолди. Онасининг «бардошга бўлиш керак» деган таъкиди унга далла бўлди. Саёр билан олдинги интилиди. Сурхондарё вилоятида оддий ўқитувчилардан ёшлар сардорлигига бўлган йўлни босиб ўтди. Аслида бу ҳам тақдирнинг бир инояти экан. Агар Хоразмга келиб ўз соҳасида иш бошламаганида Бибижон опадани вафодор, ҳамфикр, ҳамдўст турмуш ўртоғини қаердан топарди.

Мана, ўз соҳасида ишлайдиган кўнлар ҳам келди. Уша пайтдаги Хоразм вилояти прокурори Абдулла Давлатов уни прокуратура тизимида ишлашга таклиф қилди.

1960 йилдан то нафақага чиққунча Аҳмаддон Собиров шу тизимда ҳалол ва самарали меҳнат қилди. Хоразм вилоят прокурори катта ёрдамчиси, Урганч шаҳар прокурори, Хива туман ва шаҳри прокурори, Гурлан туман

каш урф бўлган эди. Бугун ҳам Аҳмаддон ака бог-роғлар барпо этиш билан банд.

— Гўзаллик дунёни қутқариши рост гап, — дейди устоз ҳуқуқшунос. — Табиат гўзал бўлса, яхшилик бисёр бўлса ҳаёт ҳам, дунё ҳам гўзаллашарди. Гўзалликни севган одам ёмонлик ҳам, жиноят ҳам қилмайди. Мана, ният, отам орзу қилган, шу йўлда жон берган, биз юрагимиз тўбиди асраб келган мустақиллик замонларига ҳам эришдик. Энди болалигимизни миллий урф-одатларимизга суяниб, гўзал хулқ-атворли қилиб тарбияли оламиз.

Ўттиз йилдан зиёд фаолияти давомида минглаб жиноятларни фожия қилган, олдини олган, ҳатто хивалик 359 инсонни Гўландай қаллоднинг зулмидан омон олиб қолган Аҳмаддон Собиров бу фикрларни ўз тажрибаларига таяниб айтади.

— Санъатни севиш керак, — дейди у ана. — Комилжон Отаниёвнинг қўшиқлари қанчалар инсонларни хато йўллардан қайтарганлигига, яхшиликка бошлангиллигига ҳалкимиз ва тарих гувоҳ. Миллий қўшиқчилигимизни ривожлантиришимиз, Комилжон аканинг издошларини қўяйотишимиз керак. «Улдим-қўдим» лаб тўтиқушдай мингирлай-диганлар халқимизга обрў келтирмайди, ақсинча, маънавиятимизни, маданиятимизни оқсатади. Неварам Бобуржон санъаткор бўлмоқчи. Қўшиқларини эшитиб қувонаман, аммо унга ўргатишдан, миллий санъатимиз ҳақида хикоя қилишдан чарчамайман.

Хоразмнинг алп фарзанди, устоз ҳуқуқшунос, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист Аҳмаддон Собиров билан истаган мавзуда мириқиб, яйраб суҳбатлашмиш ва улар асосида қўллаб мақолалар ёзиш мумкин.

Яқинда Аҳмаддон Собиров ҳаёти ва фаолияти ҳақида хикоя қилувчи «Гул унган излар» китоби «Истиқлол» нашриётида босмадан чиқди.

— Ёзганларим Аҳмаддон ака ҳақида билганларим, эшитганларим, дилимдан кечирганларимнинг ўндан бири, — дейди муаллиф Абдулла Сафоев. — Бу бетакор инсон, тўғриси, китобларга сизмас экан.

Шогирдлари ҳурмат билан Аҳмаддон акага «Саф бошида ҳамон ўзингиз», дейишди. Хали устознинг шогирдлари, халққа, ватанга тортиқлари, ҳадялари қўп. Аҳмаддон Собиров юртга хизмат қилиб, эзгуликни интилиб чарчамайдиган инсон. Буни у кишига нигоҳингиз тушиши билан ҳис қиласиз...

Бозорбой УЛЛИБОБОВ,
Хоразм вилояти

Прокуратурада узок йиллар ишлаб, кексалик гаштини сураётган меҳнат фахрийларини йўлаб, бир пиёла чай устида уларнинг кўнглини кўтариш — бу Андижон вилоят прокуратураси раҳбарларининг саваб ва одамлилик ишларидан биридир.

Мана, бир неча йилдирки, вилоят прокуратураси Наврўз, «Хотира ва қадрлаш» кўнларига кекса отахон ва онахонларни вилоят прокуратурасига таклиф қилиб, уларнинг кўнглини олиш, баҳоли қудрат совға-саломлар билан йўклаш, ёш мутахассисларни улар билан учраштириб, суҳбатлаштириш аънаёнага айлантирди.

Қийин ва шарафли йўлни босиб ўтган Абдулхай ака Рўзиев, Озодоҳон опа Юлдашева, Алишер Тўхтасинов, Ортиқбой Асранов, Абдуҳалил Сайдумаров, Султонбек Мадазимов, Маъсум Альбеков, Холдарали Абдумажидов, Муроджон Раҳмоновлар ҳар йили барча шодиёналарни вилоят прокуратураси меҳнат жамоаси билан биргаликда қўтиб оладилар.

15 йилдан зиёд давр ичида вилоят прокуратурасини бошқарган А.Рўзиев ўзининг бой тажрибаси, ўтиш давридаги қийинчиликлар ва улар қандай бартараф этилгани, адолат ва ҳақиқат йўлида жонбозлик кўрсатган айрим ҳодимлар ҳақида мароқли суҳбатлар ўтказди, ёшларга панду насихатла-

ЯХШИЛИК ҲАМОН ҲАМОН ҲАМОН... ЭЗГУЛИК ҲАМОН ҲАМОН ҲАМОН...

рини аямайди.

Бундай маросимлар ҳозир прокуратура идораларида ишлайётган ёшларни ватанпарварлик, инсонпарварлик, қўнларини оғишмай, қатъият билан амалга оширишда шахсий ташаббуш кўрсатиш, қийинчиликларни матонат билан енгиш руҳида тарбиялашда бекиёс аҳамият касб этади.

Бугина эмас, ана шундай табаррук кўнларда барча ҳодимлар ҳамла-ниб, қабристонларни зиёрат қилиш уюштирилди. Ҳодимлар қўнчили-кни амалга ошириш йўлида бутун умрини бахшида этган марҳумларнинг руҳи покларини эслайдилар ва ният шу кўннинг ўзида уйма-уй юриб, уларнинг оила-аъзолари ҳолидан хабар оладилар, баҳоли қудрат маъна-вий ва моддий ёрдам кўрсатишди. Сўнгра кекса, нафақадаги беморлар-нинг ҳолидан хабар оладилар.

«Бундан ортиқ саваб иш борми, — дейди тўлқинланиб кетган кекса меҳнат фахрийлари, — кимки қарияларни шу қадар сийлаган бўлса, бу ҳурмат ва садоқат уларга қайтади!»

Хайрли ишлардан яна бири — бу Республика Прокуратураси ва вилоят прокуратураси раҳбариятининг сай-ҳаракатлари билан ва К.Қўрбонов, А.Мирзаев, О.Каримов, Б.Йўлчиев, З.Рустамовларнинг жонқуяриги нати-жаида вилоят прокуратураси музейи ташкил қилинганлигидир. Проку-ратура идораларида ишлаб кетган марҳум ҳодимлар, ҳозирда нафақада юрган ҳодимларнинг ҳаёт йўли, таржамаси ҳолига оид материалларни, сарғайиб кетган фотосуратлар, уларга ҳуқуқат томонидан берилган фахрий ордон ва медаллар ҳамда бошқа тарихий ҳужжатларни хонадон-ларга бориб тўплаш осон бўлмади. Архив материалларидан ташқари вилоят прокуратураси фаолияти ҳақида матбуотда, журналларда чоп этилган мақолалар ҳамла-ниб, музейга топширилди.

Ха, ўтганларни ёд этиш, ҳаёт юрган фахрийлар ҳурматини ҳойига қўйиб, эъзозлашдан ҳам хайрли ва саваб иш борми! Зеро, яхшилик уругини сепган инсон, албатта, ҳурмат ва олиқшга сазовордир.

Назиржон РАҲИМОВ, меҳнат фахрийси

Суратларда: Андижонлик прокуратура фахрийлари А.Сайдумаров (чапда) ва А.Мамажонов.

ТАЖРИБА

ТАДБИРКОРЛАРГА АМАЛИЙ ЁРДАМ

Юртимиз мустақилликка юз тутиб, деярли ҳар бир соҳада ўзига хос интилиш, жадалла-иш палласи бошланди. Маънавиятимиз, миллий қадриятларимиз, урф-одатларимиз билан бир қаторда ота-боболаримиздан ме-роқ қолган тадбиркорлик, ишбилармонлик ҳусусиятларимиз кенг илҳом этмоқда. Қола-верса, бу борада ҳуқуқимиз тўқимидан қарорлар, фармонлар қабул қилиниб, тадбир-корларнинг ҳар бир ташаббуси қўнуний ҳимо-яланмоқда. Уларнинг тараққиёт йўлидаги ҳаракатлари қўллаб-қувватланмоқда. Асака шаҳрида барпо э-лган «Тадбиркорлар саройи» ҳам бунинг яққол мисо-лидир.

Тадбиркорларга хизмат кўрсатиш маркази ҳисоблан-миш ушбу саройнинг ташкил этилиши ўз-ўзидан бўлмади, ал-батта. Бунга юртбошимиз Ислам Каримовнинг Олий Мажлисининг биринчи сессиясидаги ҳамда бошқа бир қан-ча маърузаларида иқтисодиётимиз, келажак-гимиз омили бўлган тадбиркорларга шарт-шароитлар яратиш бериш, уларни қўллаб-

қувватлаш, ҳуқуқий ҳимояга олиш тўғрисида-ги фикрлари асос бўлди.

Муаммоларни бартараф этиш борасида вилоят прокуратураси Асака шаҳар ва Қўрғон-тепа туман ҳокимлик-лари билан ҳамкор-ликда умумлашти-рилган тизим бар-по этишга муваф-фақ бўлди. Тад-биркорлар фао-лиятини кенгайтириш,

ҳуқуқий манфаатдорликларини таъминлаш йўлида ҳуқуқшунос ва-зифаси жорий этилди. Бу ерда солиқ ин-спекцияси вакили, ҳусусийлаштирил-ган мулк-ни давлат тасарруфидан чиқариш бўлими, «Бизнес фонд», тадбиркорлар палатаси, банк, божхона вакиллари учун махсус иш ўринлари ташкил этилди. Энди тадбиркорлар ҳеч икки-

ланмай ўз фикр-мулоҳазалари билан ушбу уюшмага мурожаат қилиши мумкин.

Қўрғонтепа тумани деҳқон-фермерлар уюшмаси замонавий бинога кўчиб ўтди. Бу ерда фермерларга қўлай бўлиши учун ҳу-сусийлаштирилш ва мулкни давлат тасарруфидан чиқариш бўлими, ер кадастри, «Бизнес фонд», солиқ идораси вакиллари учун махсус хоналар ажратилди. Тадбиркорлар манфа-атини ҳимоя қилиш мақсадида маҳаллий бю-джет ҳисобидан ҳуқуқшунос штати жорий қилинди. Асака шаҳрида эса кенг қамровли «Тадбиркорларга хизмат кўрсатиш маркази» бунёд этилди.

Ҳуқуқий маслаҳат базаси барпо этиш ма-қсадида марказ тадбиркорларга керакли қўн-лар тўплами билан жиҳозланди. Энди тад-биркорлик фаолияти билан шугулланиши истовчилар шу ернинг ўзида рўйхатдан ўтиб, тегишли муҳрини олиб, шу эшикдан тадбир-

кор мақомига эга бўлгани ҳолда чиқиб кети-ши учун шароит яратилди. Асосий текши-ришлар ва қўнунбузарликларнинг олдини олиш мақсадида марказга ишонч телефони қўйилиб, шу ерда прокуратура ҳамда ҳоким-лик вакилининг қабул қўнлари белгиланди.

Бир сўз билан айтганда, вилоят проку-ратураси ҳокимликлар билан ҳамкорликда тад-биркорларни қўллаб-қувватлаш борасида бор қуч-ғайратини аямаётди. Ишбилармонларим-из сарсон-саргардон бўлмасликлари, қўғоз-бозлик, асаббўзарликларга дуч келмаслик-лари учун тинимсиз изланишлар олиб бори-лмоқда. Мақсад, юртимиз махсулотлари хо-рижлик тадбиркорлар томонидан ишлаб чи-қарилган махсулотлар билан рақобатлаша олсин.

М.ИМИНОВ,
Андижон вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

Ишбилармон, мардик ва ишжаоат соҳиб, азми қатъий, тадбиркор ва хўшёр бир киши минг-минглаб тадбирсиз, лоқайд кишилардан яхшиёр.
Амир Темур

ХОТИРА УЙФОНСА ГУЗАЛДИР...

Биз журналистлар одатда бир шахс ҳақида бирор нарса қораламоқчи бўлсак, доим унинг ҳаётига оид рақамларга мурожаат қиламиз. Аслида эса рақамлар ҳар доимгидек тилсиз, забонсиз. Улар фақатгина ана шу инсоннинг босиб ўтган умр йўлини баъзи белгиларга, холос. Унинг шу йўллари қандай, қай тарзда босиб ўтгани, ўй-кечинмалари, ҳис-туйғуларини баён этишда эса рақамлар ожиздек, назаримда. Яшириб нима қилдим, Нўмонжон ака тўғрисида мендек бир оддий муҳбирнинг хотира ёзиши баъзиларга эришдек туюлса ажаб эмас. Бутун умрини ҳуқуқшуносликка бағишлаган, қарийб 12 йил Республика бош прокурори лавозимда ишлаган бу инсон ҳақида жойига қўйиб ҳикоя қилиш осон эмас.

Нўмон Бўрихўжаевнинг таржи-маи ҳолини батафсил келтириб ўтишга ҳожат йўқ, менимча. Саба-би, у киши ҳақида ҳамма билади. Шундай бўлса-да, баъзи маълумот-ларни келтириб ўтишни лозим деб ўйладим.

Нўмонжон ака асли фарғона-лик. 1927 йилда ана шу вилоятнинг Булоқбоши қишлоғида туғилган. Ўрта мактабни тамомлаган ёш Нўмонжон водийнинг чекка бир қишлоғидан ўзи орзу қилган касб

Нўмонжон ака тимсолидаги барча масъул лавозимда ишлаган раҳбар-лар ўз таналарида ҳис этиб қўриш-ган.

Шундай бўлсада, Нўмонжон ака узок йиллар Республика прокурату-ра идораларига раҳбарлик қилиб, ўз ҳаётини қонунчилик ва ҳуқуқ - тартиботни мустаҳкамлаш, жино-ятчиликка қарши курашга бахшида этди. Қандай вазифа бўлмасин, виждонан меҳнат қилди. Ҳозирги кунда унинг минглаб шогирдлари

фарзанд, 13 назира ва бир нафар эваранинг меҳри, ар-доғини ҳис этиб яшамокда.

У кишидан Нўмонжон ака тўғрисида сўрадик.

- У киши табиятан жудаям оддий одам эдилар. Жуда ўз ишларига берилгандилар. Бироқ маҳалла-қўйнинг би-рор тадбирини, маъракаси-ни қолдирмасдилар. Ҳақиқат аралашиб, керак бўлса ёрдам берардилар.

Ростини айтсам, фарзанд-ларим билан халигача у ки-шининг йўқликларига ишон-гимиз келмайди.

Жудаям ҳалол одам эди-лар. Худди ҳозиргидек, ёдим-да акалари келиб бир қарин-дошларига озгина ёрдам бе-риб юборишини илтимос қил-дилар. У киши эса:

- Ака, мен қонун одами-ман. Қонун нима деса ўша бўлади. Мен ўз касбимга хиёнат қилсам, вазифамдан фойдалансам, қўл остидагилар нима дейишади? - дедилар.

Нўмонжон акангиз умрининг охиригача ўз эътиқодига содиқ қол-ди. Бу эътиқод унинг ростгўйлиги, ҳалоллиги, давлатга ва одамларга хиёнат қилмаслик каби фазилатла-рида ўз аксини топган эди.

Ҳар гал бирор жиноятчини олий жазага маҳкум этиш керак бўлса, уч-тўрт кунлаб ўша «дело»ни қайта-қайта ўрганарди. Бирор енгиллик топилар деб умид қиларди. Ҳатто тонггача ухламай чиқардилар. Ран-глари саргайиб кетарди. Соғлиқла-ридан ажраб қолади, деб кўп сиқи-лардим.

Аяш ерга келганда чўқур ҳўрсин-ди. Мен ҳам у кишининг ҳали бит-маган айрилиқ жароҳатини англа-ганимдан ҳижолат бўлиб, бошқа савол бермадим.

Болалигимда қўқдан юлдуз учса «кимнингдир жони узилди» деган сўзларни кўп эшитардим. Ҳатто юлдуз учганини кўрсан юзимга фо-тиҳа тортардим. Ўша пайтлар «ҳар бир одамнинг ўз юлдузи бор. Қа-чонки, унинг жони узилса юлдузи ҳам ўчиб, ерга тушади»-деган гап-ларга ишонардим. Ким билади, бал-ки ростдан ҳам шундайдир. Бироқ ҳозирда менинг фикрим сал бош-қачарок. Юлдузлар ҳеч қачон сўнмай-ди. Улар мангу ёнади. Инсон хо-тираси ҳам худди шундай. Айниқса, ўз меҳнати, фидойилиги, яхшилиги билан мон қолдирган инсонларнинг ёди одамлар хотирасида бир умр муҳрланиб қолади, ардоқланади, қадрланади. Нўмонжон Бўрихўжа-ев хотираси ана шундай ардоққа, қадрланишга арзийди.

Жаҳонгир ШАРОФОВЕВ,
«Хукук» муҳбири

Internet
ХАБАРЛАРИ

Тожикистон. Тожиқ-афгон че-гара ҳудудларидан бирида, тунда чегарани бузиб ўтишга уринган уч қуроли жиноятчи тўқтатиб қолин-ди. Улар Афғонистон томондан То-жикистон ҳудудига ноқонуний ўтиш-га уринишган эди. Маълумки, то-жик-афгон чегараларини Россия чегара қўшинлари қўриқлайди.

Чегарани ноқонуний йўл билан бузиб ўтаётганларга қарши рус че-гарачилари ўт очинди. Натижада жиноятчилардан 2 таси ўлдирилди, бири эса тун қоронғусидан фойда-ланиб, қочиб қутилди.

Тожикистон миллий банкининг халқаро алоқалар бўлимида кучли портлаш содир бўлди. Олинган маъ-лумотларга қараганда кимдир хо-нага жангвор гранатани қўйиб кет-ган. Портлаш натижасида ушбу бўлим бошлиғи Абдукарим Турсу-нов ва валюта бўлими ходими Ами-ррали Ҳайдаровлар жароҳатланди-лар. Қурбонлар ҳақида маълумот йўқ.

Чеченистон жангарилари сафи-да собиқ совет ва Россия армияси-нинг зобитлари қўпчиликини ташкил этади, - дея маълум қилди Россия ҳаво десанти қўшинлари қўмондо-ни Георгий Шлак. Ҳозир Чеченис-тондаги ҳарбий ҳаракатлар қийин-чилик билан олиб бориламоқда. Бун-га ҳаммаёқни қоплаган яшиллик, мураккаб маҳаллий рельеф ҳам сабаб бўлмоқда. Бундан ташқари томонлар - федерал қўшинлар ва жангарилар бир хил қуролларга эга эканлиги ҳам ноқулайлик туғди-рмакда. Бош қўмондон берган маъ-лумотда кўрсатилишича, ўтган йил-нинг август ойидан буён жангари-лар томонидан ҳаво десанти қўшин-ларидан 206 киши ўлдирилган, 434 таси ярадор бўлган.

Россия матбуот вазирлиги 27 апрель куни «Новая газета»га рас-мий огоҳлантириш берди. Бунга ушбу газетанинг Аслан Масхадов-дан олинган интервьюси эълон қил-ганлиги сабаб бўлди. Расмий огоҳ-лантиришда айтилишича, матбуот Вазирлиги «Новая газета» тахрири-яти матбуотга берилган эркинлик-ни суиистеъмол қилди, деб ҳисоб-ламокда.

Россия давлати дон маҳсулот-лари инспекциясининг қарорига би-ноан, Россияга Германиядан кел-тирилиши керак бўлган 9 минг тон-на доннинг киритилиши тақиқлан-ди. Экспертиза ҳулосаларига қўра, бу дон хавфли замбурғли касаллик-лар билан зарарланган. Бу маҳсу-лотлар тижорат мақсадида келти-рилиши мўлжалланган эди.

Москвада ўтказилган таъсис мажлисида депутатлар «Молодёж-ное единство» умум Россия жамо-атчилик ҳаракатини ташкил этишни бир овоздан қўллаб овоз бердилар. «Единство» ҳаракати раҳбари Сер-гей Шойгу - «Молодёжное един-ство» мамлакат ёшларини ўз атро-фида бирлаштиришни марказ роли-ни ўйнайди - дея ишонч билдирди.

Озорбайжон. Шанба куни Боку шаҳрида минглаб ўз тарафдорла-рига эга бўлган муҳолифат ва ҳуку-мат полицияси ўртасида тўқнашув содир бўлди. Тарқатилган маълу-мотларга қўра, қўллаб қишлар по-лиция томонидан қалтакланган. Улар орасида тасодифан намойиш-чилар сафига қўшилиб қолган аёл-лар ва болалар ҳам бор.

ЮЛДУЗЛАР МАНГУ ЁНАДИ

эгаси бўлиш орзусида Тошкентдек шаҳри азимга йўл олади. 1950 йил-да юридик институтни тамомлаган, прокуратура идораларидаги иш фа-олиятини Қирбай туман прокурату-раси терговчилигидан бошлади. Узининг меҳнатсеварлиги, чўқур билимга эга эканлиги билан тез орада кўзга ташланди.

Меҳнатсеварлик, камтарлик, тўғрилик, фидойилик, саховат, му-руват инсонни улуғловчи аҳойиб фазилатлар. Ана шу фазилатларни ўзида мужассам этган Нўмонжон ака ҳаммага таниш, ҳаммага яқин самимий инсон эди. Тез орада унга турли масъул лавозимларни ишо-ниб топширишди. Жумладан, у киши бир неча йил Республика бош про-курорининг ўринбосари, Республи-ка адлия вазирининг биринчи ўрин-босари вазифаларида ишлади. Ни-ҳоят, 1972 йилда Республика бош прокурори этиб тайинланди. У бу вазифада 1982 йилга қадар хизмат қилди.

12 йил... айтишга осон. Аммо худди ана шу даврда меҳнат қил-ганлар, яна айнан ана шу соҳада-гилар буни жуда яхши ҳис этишади. Собиқ «қизил империя»нинг зугу-ми, марказнинг буйруқлари остида ишлаш осон-кечган эмас. Буни

бу улуғ ишни давом эттиришмоқда. Нўмонжон Бўрихўжаев ўз Вата-ни ва халқи олдидаги хизматлари учун кўплаб ҳукумат мукофотлари-га сазовор бўлди.

Нўмонжон ака ҳақида юқори-даги маълумотларни аниқлаш бил-ан бир қаторда, у кишини билган-лар билан сўхбатда ҳам бўлдим. Ва шундай ҳулосага келдим.

Шундай одамлар борки, ўзининг куч-гайратини, меҳнатини халққа, Ватанига бағишлайди. Эл-юрт деб, одамлар деб жон қуйдиради, тиним билмай меҳнат қилади. Қўпича оддий, самимий, оқилжон фазил-латларга эга бўладилар. Қилаётган ишларини бажарилиши лозим бўлган меҳнат деб тушунадилар. Бир кун келиб катта лавозимларга эришганларида ҳам ўша оддийлик, самимийлики сақлаб қоладилар.

Бундай инсонларни отафрди-лари, энг муҳими халқ ўз қалбида эҳтиром ила сақлаб қолади. Нўмон-жон Бўрихўжаев ана шундай камта-рин инсон, жонқур раҳбар сифати-да ҳамкасблари, яқинлари, дўст ва сафдошлари қалбида абадий сақ-ланиб қолди.

Ушбу мақолани бошлашдан ол-дин Нўмонжон аканинг оиласи,

ҳонадони билан танишиш мақсади-да у кишининг Оқтепада жойлашган ўйларига йўл олдим.

Нўмонжон аканинг уйига етгун-ча ҳаёлимда унинг «дангиллама» ҳовлисини, нақшинкор дарвозани, баланд шифтларда осилиб турган қандилларни тасаввур қилган эдим. Рост-да, 12 йил бош прокурор бўлиб ишлаган одамнинг уйи унча-мунча бўлмасок. Ҳозир қайёққа қарама оз-гинагина амалчанг кичкинагина курсчасига ўтириб олган баъзи уд-дабўронларнинг уч-тўрт қават ўйла-рини кўриб ҳайратга тушасан. Хул-лас, мингга етдим, хаёлларим тарқай кетди. Ҳатто адашдим, деб ҳам ўйладим. Йўқ, айнан менга бе-ришган манзилнинг ўзи. Торгина кўчада жойлашган, пасткам темир дарвоза тепасидаги кўнгиракни бос-дим. Ичкаридан 5-6 ёшлардаги бо-лакай қиз қелди. Бир лаҳзалик «танишув»дан сўнг у мени ичкарига бошладим.

Нўмонжон аканинг умр йўлдош-лари Ибраҳон ая ҳам содда, сами-мий аёл экан. Ўзини таништириб таърифим боисини айтдим. Ичка-рига кирдик. Ая билан ўзим сўхбат-лашдик. Қарийб 47 йил тиббиёт соҳасида меҳнат қилган, ҳозирда кексалик шатини сўраётган ая 6

кураш олиб бориламоқда. Бу борада Тошкент шаҳрининг М.Улуғбек туман-ида ҳам бир қатор амалий ишлар йўлга қўйилган. Ҳар ойнинг охиригича жума куни тумандаги мутасадди идоралар раҳбарлари иштирокида мувофиқ-лаштирувчи Кенгаш йиғилишини ўтказиш режалаштирилган. Ўтган ҳафта-нинг жума куни ана шу кенгаш йиғилиши туман прокуратурасида бўлиб ўтди. Туман прокурори Б.Ҳақназаров ўтган йиғилишларнинг самараси, йўл қўйилган камчиликлар, юзга келган муаммолар тўғрисида қисқача ахборот берди.

Йиғилишда туман ИИБ, соғлиқни сақлаш, солиқ, банк муассасалари, СЭС ва бошқа мутасадди идора раҳбарлари иштирок этдилар.

Д.ХАЛИЛОВ

БОЛАЛАР ЭЪТИБОРДА

Ўтган шанба куни Тошкент вилоят прокуратурасида мувофиқлаштирув кенгашининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда вилоят хоқимлиги, адлия бошқармаси, ҳуқуқ-тартибот идоралари, вилоят «Қамолот» жағмармаси, меҳнат бошқармаси, «Маҳалла» жағмармаси, халқ таълими бошқармаси раҳбарлари иштирок этдилар.

Кенгашда вилоят ҳудудида қаровсиз қолган, тарбияси оғир ва ёрдамга муҳтож болаларни аниқлаш, уларни болалар уйига жойлаштириш ҳамда мажбурий таълим бериш, вояга етмагандар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш борасида амалга оширилаётган ишлар аҳоли ҳақидаги масала қўрилди. Бу ҳақда вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси Э.Бегматов маъруза қилди.

Кун тартибидидаги масала кенгаш иштирокчилари томонидан атрофлича муҳокама қилинди.

МАРКАЗ ТАШКИЛ ЭТИЛДИ

Сурхондарё вилоят прокуратураси қошида тадбиркорларни қўллаб-қув-ватлаш мақсадида ҳуқуқий-иқроия — маслаҳат маркази ташкил этилди.

Марказ тадбиркорлар, кичик ва ўрта бизнес вакиллари, деҳқон, фер-мер, ширкат ҳўжаликларига тааллуқли муаммоларни ҳал этиш билан шуғулланади. Уларга ҳуқуқий маслаҳат бериш билангина чегараланмас-дан, билдирилмаганди талаб ва эътирозлар ижросини таъминлаш чорала-рини ҳам қўради. Шу муносабат билан марказ таркибига солиқ, статисти-ка, давлат мулкни бошқариш бошқармаси, қишлоқ ва сув ҳўжалиги бошқармаси, сўғурта идораси, товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркор-лар палатаси, бизнес фонд ва бошқа манфаатдор ташкилотлар ходимлари жалб этилган.

Марказда ҳар ойнинг иккинчи шанбаси қабул куни қилиб белгиланган.

Қ.ЖўРАНАЗАРОВ,
«Хукук» муҳбири

ЛОҚАЙД БЎЛМАНГ

Бугунги кунда республикамизда олиб борилаётган улкан ишлар жараё-нида ҳар бир давлат органининг ўз ўрни бор. Президентимизнинг ташаб-буси ва халқимизнинг бевосита қўллаб-қувватлаши асосида танланган йўлдан адашмай боришда ўзини Ўзбекистоннинг муносиб фўқароси деб билган инсонлар қўлидан келган меҳнатини аямаетир.

Шу билан бирга ҳуқуқни муҳофаза этувчи идоралар томонидан ҳам жиноятчилик ва ҳар қандай қўрқинишдаги ҳуқуқбузарликлар билан аёвсиз

ЯХШИЛАР ЁДИ

«СУВРАТИ ЖОНИМДАЙ АЗИЗ»

Манжон энанинг тоби кочи ётган эди.

— Сўраб кўрай-чи, гап-лашармиканлар, ҳозиргина укол қилиб кетишганди, — невараси йигит ичкари кириб кетди. Сал ўтмай жилмайиб чиқди.

— Келаверинг.

Хонага киришимиз билан онахон бизни қаршилашга турди.

— Овора бўлманг, ётинг, эна, — дедим онахон билан кўришарканман.

— Ия, сен отангни эслаб келасану, мен касал бўлиб ётаманми, ҳечам-да, — невараси ҳар қанча қаршилик кўрсатмасин. Манжон эна стол қаршисига келиб ўтирди.

— Менга қара қизим, сенга ким айтди Даумшар отанг ҳақида ёзгин деб, — аже синчовлик билан савол берди.

— Қорақолпоғистон прокурори Ҳакимбой ака Ҳалимов Даумшар ога ҳақида гапириб бериб, у кишининг ҳаёти ва фаолиятини ўрганиш кераклигини айтдилар.

Онахон Ҳакимбой ака номига дуо қилиб, ҳикоясини бошлади.

— Биз Даумшар отанг билан эллик икки йил бирга яшадик. Ҳаётимни шундай инсон билан болагани учун ҳудойимдан мингдан-минг розиман. У киши туфайли қанча одамлар билан учрашдим, дўстлар орттирдим, юрт кўрдим. Даумшар отанг одамлар орасида бўлишни яхши кўрарди. Дунёда мансабдорлар ҳам, унвондорлар ҳам кўп, лекин энг катта унвон «халқнинг боласи» дегани деб кўп таъкидларди у киши. «Йигитни элнинг назаридан қўямасин, халқдан, одамлардан узоқлаштирмасин», дердилар. Отанг тириклигида уйимиз меҳмонхона эди, каттақон раҳбарлардан тортиб оддий деҳқонгача ҳар қуни таширф буюришар, алламоҳалгача гурунглашиб ўтиришарди.

Унга ота-онаси катта орзулар билан улуг қозоқ авлиёсининг номини беришди. Кўплар «қўйманг, бу нома болага оғирлик қилиб, бир бало тоғиб юрмасин», дейишди. «Менинг болам ҳам авлиё бўлади», деди отаси. Отанинг башорати тўғри чиқди. Даумшар Ўжрове нафақат қозоқ халқининг, ўзбек ва қорақалпоқнинг ҳам суюкли ўғлонига айланди, умрини халқ, эл-юрт хизматига бағишлади.

Ўн етти ёшида уруш кўрди. Уч йил жанг қилди, уруш тугаши арафасида ярадор бўлиб қишлоғига қайтди. «Тан жароҳатиға чидаш мумкин, юрак жароҳатидан асрасин», деди у. Касал ҳолича Кегейли туман ҳарбий ҳисоб бўлимини бошқарди. Соғайгач, 1946 йили Тошкент давлат юридик институтига ўқишга кирди. Ўқишни тамомлагач, 1950 йили Хоразм вилоят прокурори ёрданчиси сифатида иш бошлади. Кейинчалик Янгибозор туман прокурори, Қорақалпоғистон Республикаси прокурори, Ҳўжайли ва Амударё туман партия комитетларининг биринчи котиби, 13 йил Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирининг биринчи ўринбосари, Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги бўлди. Кўксини «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист» унвони, қатор орден ва медаллар беади. Ҳа, унинг умри бўронли ва суронли кечди.

— Одамнинг дўстидан душмани кўп бўларкан, — дейди Манжон эна. — Отангни оёғидан чалишга уринганлар кўп бўлди. Лекин ҳақиқат мудом голиб, эзгулик абадий енгилмас экан. Ўжрове ўзи ҳеч қачон миллатчилик ҳам, маҳаллийчилик ҳам қилган эмас. Ўзбекининг, қозоқнинг, қорақалпоқнинг томири бир деб ҳисобларди у киши. Шу боисми, уч халқ ҳам Даумшар Ўжровени бирдай севади, эъзозлайди. Ҳозир ҳам уни эслаб келадиганлар кўп. Кўпчилиги «Мен Даумшар отадан яхшилик кўрганман», деб келишади. Қувониб кетаман. У кишининг жойлари жаннатнинг энг баландида бўлсин деб тилак қиламан.

Манжон эна Даумшар отанинг ҳужжатларини, суратларини кўрсатади. «Бунинг фалон йили фалон жойда тушганмиз». Бир-бир суратлар тарихини ҳикоя қилади. Ўғли ва қизи, неваралари ҳақида тўлқинланиб гапирди. Даумшар отанинг фарзандлари билан муносабатини, уларни қандай эркалатганини нималарни васият қилганлигини сўйлайди.

Мен суратлардан уч-тўрттасини қайтариб бериш шарти билан газетага деб таллаб олдим.

— Болам, яна эсингдан чиқиб кетмасин. Бу суратлар жонимдай азиз, жонимдан-да азиз, — қайта-қайта таъкидлайди Манжон эна.

Бетақдор ҳуқуқ билимдонни, халқнинг суюкли ўғлонни Даумшар ота хонадонидан қайтар эканман, кўнглимни ажиб бир туйғулар қоплади. Даумшар Ўжрове номи абадийлаштирилганлиги, унинг номига мактаблар, кўчалар қўйилганлиги ҳақида турли туманлардан келган мактублар бир-бир кўз олдимда гавдаланди. Беихтиёр Махтумқулининг икки сатр шеъри ёдимга тушди:

«Ёлғончида бир от қолдир, неки қолса абад қолсин».

Бу ўткинчи дунёда мангуликка дахлдор номи кўтариш осон эмас. Бунинг учун фақат яхшилик йўлида, одамлар, Ватан учун хизмат қилиш керак. Даумшар ота айтганидай «халқнинг боласи» деган унвоннинг эгаси бўлиш керак. Даумшар Ўжрове ана шундай хизмат қила билди, бу унвонни ола билди.

Муҳаббат ТҮРАБОВЕВА

БИЗНИНГ СУҲБАТ

АДОЛАТГА ТАШНА ҚАЛБ

Шариф Раббимов - 1935 йилда туғилган. 1967 йилда ТошДУнинг ҳуқуқшунослик факультетини битирган. Иш фаолиятини 1967 йил Самарқанд шаҳар прокуратурасида терговчиликдан бошлаган. 7 фарзанднинг отаси, 11 неваранинг бобоси. Адлия маслаҳатчиси, нафақада бўлса ҳам Жиззах вилояти прокуратурасида ёшларга мураббийлик қилмоқда.

— **Прократура фахрийларини эслаб савоб иш қилибсизлар. Бизда бир аjoyиб инсон бор, Шариф ака Раббимов. У кишини ҳаммамиз ҳурмат қиламиз. Ҳаётнинг ачиқ-чучугини кўп кўрган, — деди Жиззах вилояти прокурори биринчи ўринбосари Невмат ака Исмолов.**

Шариф акани уйдан топдик. У киши билан дилдан суҳбатлашдик.

— **Шариф ака, 60—70 — йилларда прокуратура тизими ҳозирги прокуратурадан нимаси билан фарқ қилади?**

— У даврларни эслатиб ярамга туз селдингиз. У пайтларда ўзингизга маълумки, Собик Иттифок «ҳаёт» эди. Ҳамма тизим қатори прокуратура ҳам Москвадан бошқарилар, юқорининг бўйруғисиз бирон иш қилиш қийин эди.

Тўғриси, ўша даврда ҳам бизнинг кадрларимиз уларнинг ёрданига муҳтож бўлмаган. Қолаверса, бизда улардан ўн баравар кучли мутахассислар бор эди. Бунинг уларнинг ўзлари ҳам яхши билар, аммо тан бергиси келмасди. Мен шу соҳанинг нонини бир умр еган мутахассис сифатида шунини айтишим мумкинки, мустақилликдан сўнг про-

куратурамиз янгилана бошлади. Қайтадан маҳаллий кадрлар билан таъминланди ва тўлдирилди. «Прократура» тўғрисида-ги қонуннинг қабул қилиниши ҳам прокурорларнинг қонунга таяниб ишлашлари учун катта имкониятлар яратди.

Бугунги кунда Республикамиз прокуратураси дунёнинг етакчи мамлакатлари прокуратура идоралари билан кенг ҳамкорлик қилиб келяпти. Бунинг мустақилликнинг буюк нёъмати деб биламан.

— **Халқимизда табиб табиб эмас, бошидан кечирган табиб, деган мақол бор. Сиз ҳам ноҳақликни бошидан ўтказган экансиз?**

— Ҳаёт фақат раволикдан иборат эмас экан. Унинг ўнқир-чўнқирлари одамни хушёр тортириб кўяр экан. 1982 йилдан 1992 йилгача прокуратура тизимидан четлаштирилдим. 10 йил адолатсизликка қарши курашдим. Шу даврда оилам ва қариндош-уруғларимнинг торган изтироблари бир умр юрагимдан кетмайди. Адолат эгилади, аммо синмайди, деган буюк ҳақиқатга қалбимдан ишонч ҳосил қилдим. Мустақилликдан сўнг 1992 йил менинги ишмининг Республика Олий Суди Пленуми кўриб, жиноят аломатлари бўлмаганлигини аниқлаб, оқлов ҳукми чиқарди.

— **Шариф ака, ўн йил айтишса осон. Бироқ шу давр ичиди...**

— Мен сизнинг саволингизни тушунадим. Оила, бола-чака дегандай, уларни едириб-ичириш керак. Шу даврда адвокатлик қилдим. Ёдингизда бўлса, ўша давр собик Иттифок жон талваса қилаётган пайт эди. Улар қутилмаганда «ўзбеки иши», «пахта иши» деган уйдирмалар билан юртимизда кўллаб пок инсонларни жиноий жавобгарликка тортишди. Ана шундай ишларнинг бир қанчасида қатнашиб ноҳақ жабр чекканларга адвокат сифатида имкон қадар ёрдам бердим. Ана шундайлардан бири прокуратура ходими Обиддин Алибевдур. У киши

ҳақида республикамиз оммавий ахборот воситаларида кўп ёзилиди.

— **Ёшларга юртимизда алоҳида эътибор қаратилаяпти. Улар ҳақида қандай фикрдасиз?**

— Бугунги ёшлар бахтли авлод. Улар учун Президентимиз Ислоҳ Каримовнинг ўзи шахсан ҳамхўрлик қилапти. Бундай улуг ишонччи ёшларимиз оқлаши зарур. Прократура тизимида ишлайдиган ёшларга келадиган бўлсам, энг аввало, бу соҳага қадам қўйган ҳар бир ёшнинг қанби тоза бўлиши керак. Қимки, бу соҳага шахсий манфаат илнжиди кирса уларни ҳаётнинг ўзи жазолайди.

— **Сиз ҳаётда қандай инсонларни улуғлайсиз?**

— Мард ва самимий инсонларни ҳурмат қиламан. Инсон ёруғ оламда бир марта яшайди. Шундай экан инсон бўлиб яшамоғи керак. Виж-донли инсоннинг юзи очик, нигоҳи ўткир бўлади.

— **Шоғирдларингиз ҳақида нима дея оласиз?**

— Кўпчилик мени шоғирдларига нисбатан қаттиққўл дейишади. Нолимайман. Худога шукр, ҳеч бири юзимни ерга қаратгани йўқ. Қайси бирини айтай, Азиз Шамсикўлов - вилоятимиз прокурори ўринбосари, Дилшод Боймирзаев - Арнаосий тумани прокуратураси терговчиси ва бошқалар.

— **Шариф ака, Сиз ҳеч бахт ҳақида уйлаб кўрганмисиз?**

— Бу нарсани ҳар ким ҳар хил тушунади. Мен учун энг улуг бахт соғ-омон, фарзандлар ва шоғирдлар камолини кўриш ва элнинг назаридан қолмаслик. 7 нафар фарзандни уйли-ҳойли қилдик. Невараларимиз бағримизда. Қаерга бормайлик, шоғирдларим, ҳамкасбларим ва ҳамқиллоқларим ҳурматини жойига қўйишади. Инсон учун ёруғ оламда бундан ортиқ бахт бўлиши мумкинми?

Суҳбатдош:
Зайниддин МАМАДАЛИЕВ

Суратда: Гулистонлик ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари фахрийлар ҳузурида.

Байрам тирадузи

ҲАР ТЎҒРИДА

ОЛТИДАН БИРИ САВОДСИЗ

БМТ ташаббуси билан Сенегал пойтахтида ўтказилган Халқаро таълим анжуманида кўрсатилган маълумотларга кўра, дунё бўйича 113 млн. дан кўпроқ болалар, асосан қиз болалар бошланғич таълим олиш имкониятига эга эмас. Сайёрамиздаги вояга етганларнинг аса 880 млн.га яқини саводсиз экан.

НОБЕЛЬ МУКОФОТИ- НИНГ МИҚДОРИ

Жорий йилда Нобель мукофоти соҳибдорларининг ҳар бири миллион доллардан пул мукофотига эга бўлади. Бу ҳақда маълумот берган Нобель қўмитасининг эътироф этишича, ўтган йилга нисбатан мукофот пули миқдори 14 фоизга ошган. Эслатма: Нобель мукофоти ҳар йили Стокгольм ва Осло шаҳарларида, 10 декабрда — Альфред Нобель вафот этган кунда топширилади.

ТАРИХ САҲИФАЛАРИДА

1986 йилнинг сентябрида Англиянинг «Дипвотер-2» гаввослик кемаси Баренц денгизига етиб келди ва 260 метр чуқурликда гарк бўлиб ётган Буюк Британиянинг «Эдинбург» крейсери тепасида тўхтади. Бу билан беш йиллик танаффусдан сўнг олтин юкни қутқариш бўйича олиб борилаётган чуқур сувошти операцияси тагин бошланди. 1981 йилда экспедиция кузги тўфонлар бошланиши туфайли қутқарув ишларини охирига еткази олмаган, ҳар бири 11-13 килограмм бўлган олтин қўймаларининг 465 тасидан 431 таси тортиб олинган эди.

...1942 йилнинг апрель ойи ниҳоятинида соқчи кемалар қузатувчи остида «Эдинбург» крейсери Мурманскдан Англияга қараб йўлга чиқади. Сув сийми 10 тонна, узунлиги 174 метр, бортининг зирҳи 8 сантиметр қалинликда бўлган «Эдинбург» уч, тўрт ва олти дюмлик қуроллар ҳамда торпедо аппаратлари билан жиҳозланган ва ушша даврнинг етакчи техникаларидан ҳисобланарди. Крейсер бортда мавжуд маълумотларга кўра 5,5 тонна олтин юкланган ва бу қимматбаҳо юк ўта эҳтиёткорлик юзасидан артиллерия бўлмасига жойлаштирилган эди. Олтинларни Гитлер коалициясига қарши бўлган иттифоқчиларнинг СССРга юборган ҳарбий техникаси эвазига тўлаш мўлжалланган эди.

30 апрель кuni «Эдинбург» крейсери фашистлар сувошти кемаси томонидан торпедо билан нишонга олинади. Гувоҳларнинг айтишича, биринчи зарба бортга келиб теккан, иккинчиси эса кеманинг орқа қисмига тегиб, винтурузь мажмуиға зарар еткази ва оқибатда «Эдинбург» сузишда давом этса-да, унинг бошқаруви издан чиқади.

Крейсерга ёрдам бериш мақсадида қузатувчи-соқчилар таркибидида иккита Англия ва иккита Совет эсминци, шунингдек иккита кичик кема шошилинч равишда етиб келишади. Кольск бўғозида крейсери шатакка олиш учун ажойиб имконият пайдо бўлади. Аммо 2 май кuni бошқарувни йўқотган крейсер яқинида душманиннг учта эсминци ва торпедо ташувчи самолёти пайдо бўлиб, унга қарата тўхтовсиз равишда ўт очади. Бу вақтда эса Совет ҳарбий корабллари ҳақидаги ёқилғини ҳам сарфлаб бўлганликлари сабабли базага қайтишган, жангга эса Англия эсминцлари кирган эди. Улар душман кемаларига қарата тўхтовсиз равишда ўт очар, мумкин қадар уларнинг «Эдинбург»га торпедодан зарба беришига йўл қўймасликлари интилишарди. Буксир ва шатакка олувчи кема бўлса бир неча ортишмадан сўнг сафдош эсминцларнинг маневр олишларига ҳалақат бермаслик учун жангдан чиқади.

Ҳар қанча қаттиқ қаршилик кўрсатилишига қарамадан негизлар крейсери учинчи марта торпедодан нишонга олишга муваффақ бўлади. Бу эса «Эдинбург»нинг аҳволини янада оғирлаштиради. Ўз навбатида фашистлар ҳам талофат кўради. Уларнинг эсминцларидан бири йўқ қилинади, иккинчиси эса қаттиқ шикастланиб, учинчи эсминец ҳимоясида жанг ҳудудини ташлаб кетишга мажбур бўлади.

Сузишда ҳамон давом этаётган «Эдинбург» ва ундаги олтинларнинг душман қўлига тушиб қолмаслиги учун Англия соқчилиқ хизмати командири контр-адмирал Бонэм Картернинг буйруғи билан крейсер уч марта торпедодан ўкка тўтилади. Шундай қилиб 5,5 тонна олтинга эга бўлган крейсер денгиз қарига гарк бўлади.

«Эдинбург» қарийиб 40 йилга яқин Баренц денгизи остида ётди. Бу вақтга келиб, чуқур сувошти техникалари пайдо бўлди, радионавигация ва гаввослик асбобла-

ри мукаммаллашди. Инсоннинг сувоштида тадқиқотлар ўтказиш имкониятлари кенгайди.

Операцияни ўтказишнинг яна бир хавфли томони бор эди: олтинлар артиллерия бўлмасида, ўқ - дорилар билан ёнма-ён ётарди. Мутахассисларнинг фикрича, улар портлаб кетмаса-да, барибир жанговор ҳолатини яхши сақлаб қолган эди. Ушбу хавф назарда тутилган ҳолда, операция ишига турли мамлакатларнинг Майкл Стюарт бошчилигидаги энг тажрибали гаввосларидан иборат гуруҳ жалб этилди.

сиси (экипаж аъзолари сони эса 60 нафар)дан 15 нафари бевосита операцияда иштирок этиб, икки кишидан уч сменада иш олиб борадилар. Улар кемада барокамераларда туришар, крейсерга эса ўзига хос сувошти лифти - гаввослик кўнгиругида тушишарди.

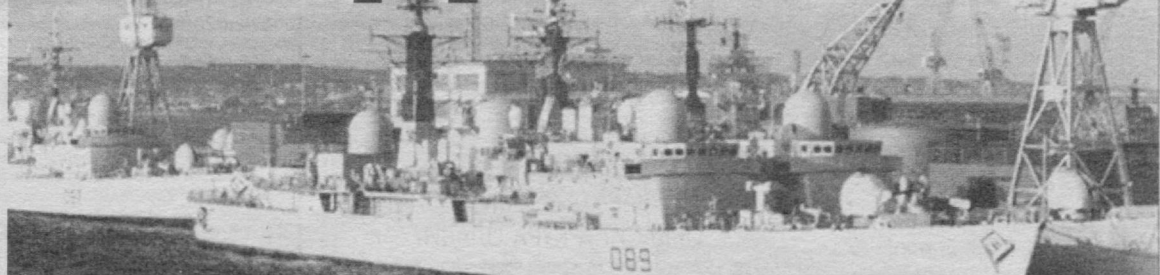
Кузги тўфонлар вақти ҳам бошланади. Қучли шамоллар оқими таъсирида қутқарув кемаси жойидан силжиб кетар, боз устига гаввослар ҳам чарчашганди: ахир,

боришнинг иложи бўлмайди.

Экспедиция иштирокчиларини «Эдинбург»га юкланган олтин миқдорининг архив материалларида ва бошқа адабиётларда қўпайтириб ёзилганлиги бирмунча қизиқтиради.

Шу боисдан, «Дипвотер-2»дан тушган гаввослар қўшни артиллерия бўлмасининг ҳар бир қаричини синчковлик билан кўздан кечирадилар. Қидирув ишлари ярим сутка давом этса-да, аммо ада-

«ЭДИНБУРГ»

ОЛТИНЛАРИ

1981 йилда Совет-Англия келишуви тузилади ва «Жессон марин рикавериз лимитед» фирмаси билан «қутқаришсиз мукофотлаш йўқ» шарти остида битим имзоланади. Барча қидирув ва қутқарув ишларига, олиннадиган юкни белгиланган портга етказишга кетадиган харажатларни фирма ўз зиммасига олади. Шартномага биноан қимматбаҳо юк Совет Иттифоқи ва Буюк Британия ўртасида учдан бири ҳамда учдан иккиси тарзида тақсимланиши кўзда тутилган эди.

Узоқ вақт, яъни 1981 йилгача, «Эдинбург»нинг ҳалокатга учраган жойини аниқлашга бўлган уринишлар бесамар кетади.

1981 йилнинг 1 май кuni Англиянинг «Дамитор» қидирув кемаси сафарга отланади. Жамонавий техникалар билан жиҳозланган кема билан қидирув ишларини олиб бориш қутилган натижага беради. Май ойининг ўрталарида кемачилар журналида «Эдинбург» топилиди» сарлавҳали мақола чоп этилади.

Аниқланишича, крейсер 260 метр чуқурликда, ўнг борти тепага қараган ҳолда 90 градус қияликда ётарди. Бу эса қутқарув ишлари олиб борилишида бирмунча қулайлик туғдирарди. Негаки, олтинлар сақланаётган артиллерия бўлмасига ўтиш учун ҳам энг қулай жой шу ер эди.

Сўнгра, кузда қидирувчи кема ўрнига бошқа бир қутқарув кемаси келди. Одатда Шимолий денгизда денгиз нефть конларидаги бурғулаш минораларига хизмат қилувчи мазкур «Стефанитурм» кемаси барокамералар, сувошти кўнгируклари ва ўта чуқурликда ишлашга мўлжалланган бошқа асбоб-ускуналар билан жиҳозланганди.

Ниҳоят, операция бошланди.

Операциянинг биринчи босқичи — артиллерия бўлмасига йўл очиш ниҳоятда қийин кечади. Говвослар деярли 15 сутка мобайнида мазкур иш билан шугулланишади. Бутунлай зулмат қўйинда сув жинсларидан пайдо бўлган қаттиқ қўмалар, қум ва мазутдан иборат қатламлардан туйнук очишнинг ўзи бўлмасди. Ва охири, 16 сентябрь кuni артиллерия бўлмасига ўтиш йўлини тозалаштан зимбабвекли 28 ёшли Жон Россье исмли гаввос КР0620 рақамли биринчи қўйма олтини топишга муваффақ бўлди.

Шундай қилиб, олтинларни қутариш бошланди. Дастлаб улар 40 донадан пайвандланган металл сават ёрдамида юқорига чиқазилди. Кейин эса металл сават ўрнига капрон қолдан фойдаланилади.

Қутқарув ишлари олиб борилаётган «Стефанитурм» кемасиди 25 нафар сувошти мутахас-

шу пайтгача улардан бошқа бирон-бир қимса бундай чуқурликда ишламаганди.

Чуқур сувошти ишлари якунида «Эдинбург» крейсериининг ҳалок бўлган денгизчилари шарафига ёдгорлик белгиси туширишади. Ушша вақтдаги денгиз тўқнашуви оқибатида 60 нафар англиялик денгизчи қурбон бўлганди. Мўъжиза туфайли сақланиб қолган жасадлар эса қутқарувчи кема бортига қўтарилиб, марҳумлар ҳурмати учун улар Буюк Британия давлат байроғи билан ўралади.

Қутқарувчи экспедиция иштирокчиларининг Мурманска ташрифи муносабати билан шу ерда ҳозир бўлган «Жессон марин рикавериз лимитед» компаниясининг бош директори Кейт Жессон келгуси баҳорда экспедиция ўз ишини давом эттиришини маълум қилади. Лекин орадан беш йил ўтгачина сув остида ётган крейсер тепасида «Дипвотер-2» қутқарувчи корабли пайдо бўлади. Совет-Англия энги шартномасига биноан чуқур сувошти ишларини олиб бориш ҳуқуқи ўтган экспедицияда ҳамкор сифатида иштирок этган «Вартон Вильямс» фирмасига берилади.

Гаввослар биринчи экспедициядан қолган ўтиш тешиклари тагин сувошти жинслари билан бекилиб қолганлигига гувоҳ бўлишади ва улар махус техникалар ёрдамида тозланади. Орадан уч кун ўтгач, 5 та олтин қўймаси топилади ва шу билан қутқарув ишлари вақтинча тугатилади. Сабоби, энг замонавий техника ёрдамида ҳам чуқур сувошти ишларини денгиз тўфони вақтида олиб

биётларда қайд этилган иккинчи партия олтин топилмади.

Ҳужжатларга кўра иккинчи партиядаги олтинларни инобатга олмаганда, биринчи операциядан сўнг крейсерда 34 та олтин қўймаси қолган эди. Иккинчи операция давомида улардан иккитаси топилиб, тортиб олинган.

Артиллерия бўлмасининг тумшук қисмида қолган беш донна олтин қўймаси эса исзис йўқолган, буни телевизор қузатув ҳам тасдиқлаб турарди. Қисқаси, иккинчи операция давомида тортиб олинган олтинларнинг умумий оғирлиги 345 килограммни ташкил этади. Бу эса тахминан 3 миллион фунт стерлингга тенг эди.

«Эдинбург»даги беш ярим тонналик олтин юкнинг 99 фоизи тортиб олинишга муваффақ бўлинган ҳар иккала операция ҳам хориж матбуотида «аср операцияси» деб талқин этилди. Бу охириги йилларда йўқолиб кетган хазинани излаб топиш ва қутқариш бўйича амалга оширилган йирик қўлмалари операциялардан бири бўлиб қолди.

Олтин юкни қутқариш бўйича олиб бориладиган операциялар муваффақиятли якунлангач, «Дипвотер-2» бортда хазина Совет Иттифоқи ва Буюк Британия ўртасида тақсимланди. Ҳар иккала томон ҳам ўзларига теккан улушнинг 45 фоизини энг қийин чуқур сувошти операцияларини олиб бориш Англия фирмасига ажратишди.

«Клады и кладоискатели» китобидан
Д.ИСЛОМОВ таржимаси

АРМОН**ҲОЖИ ОТАМ**

(Элчи бобо Абдусаломов хотирасига)

Бўғизига тиқилди чўштурулди йиғи,
Айрилиқ тўхтамай эзар дўйдими,
Бағригачи тилади армонинг тили,
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Яхшилар йиқилса йиғлар фалаклар,
Зулмат босиб кетар ёруғ оламни,
Намозга тизилди минг-минг юраклар...
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Тупроқдай хокисор, елдай мулоҳим,
Қайтиб кўрамакчи шундай одамни...
Қабри бағридай кенг бўлсин илоҳим,
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Шу ерга етганда тўхтамайди шеърим,
Бардоши қолмади ортқи қаламим,
Ҳақон дўйдорига тўймаган эдим,
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Елкага ташлади тўнни тириклар,
Йиғлай-йиғлай дил ҳам кўнди тириклар...
Қўлингизни очинг энди тириклар...
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Тўшундик дунёнинг ҳиллаларига,
Бир ҳикмат титиратиб ўтди наманни
Энди зор бўламиз дуоларига,
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Гарчи бу жудодил оғирдан оғир,
Фақат айтиб қўйиб бешта дадамни.
Сезялчан, жаннатга кетялчан ахир,
Тупроққа топишдики Хожиди отамни.

Гулноза ЭРАЛИЕВА,
Сирдарё вилояти Ховос тумани

СПОРТ

27 апрель кўни футбол бўйича XII Осиё чемпионати финал босқичи бўлиб ўтадиган Ливан пойтахти Бейрут шаҳрида мусобақанинг асосий бахсларига қўрға ташлаш маросими бўлиб ўтди ва иштирокчи 12 жамоа 3 гуруҳга бўлиниб, турнирнинг жами 26 та учрашуви жадвали тузилди. Ўзбекистон терма жамоаси «С» гуруҳида Осиё Кубоги-96нинг ғолиби ва жаҳон биринчилиги иштирокчилари Саудия Арабистони, Япония ҳамда Катар терма жамоалари қаторидан жой олди.

Хуллас, қўрға натижалари қуйидагича:
«А» гуруҳи — Ливан, Ироқ, Эрон, Таиланд
«В» гуруҳи — Жанубий Корея, Хитой, Кувейт, Индонезия
«С» гуруҳи — Саудия Арабистони, Япония, Катар, Ўзбекистон.

Ўтган ҳафта Туркиянинг Анталия шаҳрида эркин кураш бўйича ўсмирлар ўртасида йирик халқаро турнир бўлиб ўтди. Ушбу мусобақада икки нафар ҳамюртимиз ўз вази тоифаларида барча рақибларидан устун келиб, шохсупанинг юқорисига кўтарилди. Улар Музаффар Абдурахмонов ҳамда Зоир Азимовлардир.

Турнирда дунёнинг 29 давлатидан юздан ортиқ полвонлар иштирок этишди.

Шундай қилиб, олтин медални қўлга киритган Музаффар ва Зоир август ойида Францияда бўладиган ўсмирлар ўртасидаги жаҳон чемпионатида қатнашадиган бўлишди.

Испаниянинг Барселона шаҳрида ўтаётган бахсларда кетма-кет уч кун, «Феррари» клуби аъзоси М.Шумахер маррага биринчи бўлиб етиб келди. Уч кунлик мусобақа якуни бўйича пойгачилар қуйидаги натижаларга эришишди:

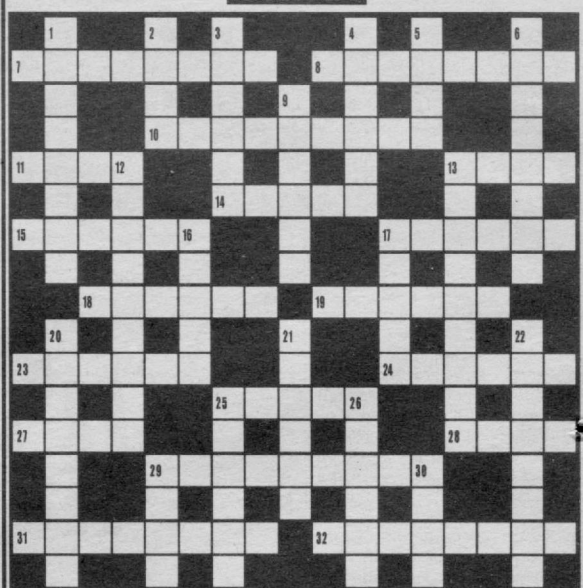
1.М.Шумахер «Феррари». 2.Р.Шумахер «Уильямс-BMW». 3.Баррикелло «Феррари». 4.М.Хаккинен «Макларен-Mercedes».

ЖУМБОҚ**ҚАЙСИ ҚУШ БИРВАРАКАЙИГА ҲАМ ОЛДИНИ, ҲАМ ОРҚАСИНИ КЎРА ОЛАДИ?**

Яшириниш бўйича бу қушга тенг келадиган парранда топилмайди. Унинг патлари нақ нибоб ҳалатининг ўзи. Оқ ва қора ҳолли, қўнғир тусли патлари елқисини ва қанотларини ўраб олган. Бу олачиорлик барглар ва майсалар билан қопланган ўрмон манзарасида уни билдирмай қўяди. Қўнғирини қўнғир патлар қоплагани боис, қўнғирмаганда эрталоқдаги олов гулчадек учиб келади. Унинг кўзлари ҳам галати: ҳаммаёқни бирдўк қўра олади. Бунинг учун у бошини қийирлатиши шарт эмас. Қўнғирини чиройли кўзлари перископ (панондан туриб кузатишга мосланган асбобга) ўхшайди. Қўнғир аъзоларининг ичкарида, елкасида жойлашгани тўғрисида бу қўш бир вақтнинг ўзида олди ва орқа томонини назорат қила олади. Табиат ҳайвонот оламининг айрим аъзоларига она шундай жумбоқ ва қобилиятни инъом этган.

Бу қўнғирининг тўшунуви ҳақида ҳам тўхталмиш жоиз. Тўшунуви ҳам кўзи сингари мукаммал асбобга ўхшайди. У одатда оқшомларни овқатлансанда, егулигини саралай олади. Тупроқ қўртлари унинг суйган таомидир. У қулай жойдаги тупроққа тўшунуви тикиб, кўзи тушган чуқчаланинг олмагачига тинчимайди. Тўшунуви ҳақиқий жонли пингет бўлиб, жуда сезгирдир. Унинг юқори қисмида мўжазига қавати бор, она шунинг шарофати билан тўшунуви тупроққа тикиди ва ўлқисини қисиб олади. Бу қўш Россия, АҚШ ва Канададаги шимолда кўп учрайди.

БУ МАҚОЛАДА ТИЛГА ОЛИНГАН ҲАҚОИЯТ ҚОБИЛИЯТЛИ ҚУШНИНГ НОМИНИ ТОПСАНГИЗ, ЖАВОБИ ТАХРИРИЯТГА ЁЗИБ ЮБОРИНГ!

КРОССВОРД

Энига: 7. Атир тури. 8. Индонезия миллий қаҳрамони. 10. Муайян воқеа-ҳодисани, тадбирни қўрувчи одам. 11. Қарағайдошларга мансуб доим-яшил игнабаргли дарахт. 13. Дурадорлик аниқли. 14. Уй аёси. 15. Уч газга тенг узунлик ўлчови. 17. Қапа, чайла. 18. Тугуни шифобахш хусусиятга эга ўсимлик. 19. Қурама тизмасидаги довод. 23. Эроннинг жанубий-шарқий қисмидаги яссиотлиқ. 24. Сув бобри. 25. Ширинлик тури. 27. Судралувчи ҳайвон. 28. Ўйиб ёки бўёқ билан ишланган безак. 29. Илдири ва посяидан тинчлантирувчи дори олинмаган ўсимлик. 31. Фарбий Тяньшан тоғ тизимидаги тизма. 32. Ҳиндистоннинг шарқидagi шахар.

Бўйига: 1. Краснодар ўлкасидаги халқ. 2. Ширинлик тури. 3. Ўрта асрларда Шарқ мамлакатларидаги оғирлик ўлчов бирлиги. 4. Нолдан юқори. 5. Фарангистондаги халқаро кинофестиваллар ўтказиб туриладиган шахар. 6. Кимёвий элемент. 9. Бирор жойни қон билан таъминловчи томирнинг ёпилиб қолиши натижасида қонсизланиш. 12. Ҳиндистондаги тарихий вилоят. 13. Ер юзидаги энг катта ярим орол. 16. Ҳарбий хизматчилар гуруҳи, қисм. 17. Фалак, само, гардун. 20. Айқитовондошларга мансуб кўп йиллик ўтлар туркуми. 21. Қадимги Рим афсоналарида тоғ ёғдуси маъбудаси. 22. Ёнида ҳеч пули бўлмайдиган қиши. 25. Қишки киём. 26. Спирт қучини ўлчаб бирлиги. 29. Замонавий чоғир. 30. Муайян табаққа хос сўзлар мажмуи.

Тузувчи: Т.УМАРОВ

Ўтган сонда берилган кроссворд жавоблари:

Энига: 1.Божхона. 2.Эрон. 4.Трактор. 8.Курникова. 10.Маънавият. 12.От. 15.Рапида. 17.Атланта. 19.Ирода. 22.Доктор. 23.Орбит. 24.Анимизм. 32.Индонезия. 33.Атлантика. 34.Асомов. 35.Ижро. 36.Биродор.
Бўйига: 1.Бокс. 2.Опий. 3.Элат. 5.Нома. 6.Араб. 7.Рота. 9.Республика. 11.Имзо. 13.Ташкилот. 14.Маърифат. 15.Рекорд. 16.Амударё. 18.Афанди. 20.Россом. 21.Аноним. 25.Ип. 26.Ойла. 27.Анқо. 28.Ҳали. 29.Даҳо. 30.Анор. 31.Жабр.

ҚУТЛОВЛАР

Ўтқир ака ва Мунаввар ая!

Сизларни тўғилган кунларингиз билан чин қорақдан муборакбод эта-миз. Сизларга энг яхши тилакларни тилаганимиз ҳолда, дунёнинг барча яхшиликлари иккалаганга ёр бўли-шини Яратгандан тилаймиз.

Хурмат-эҳтиром ила
Обидовлар оиласи,
Тошкент шаҳри

Шайхонтоҳур туман 40-оилавий поликлиника бош шифо-кори Дилбар Мирасланова!

Сизни 5 май — тўғилган кунингиз билан самимий табриклаймиз. Сиз-га муштакам соғлиқ, оилаңгизга тинчлик ва халқ саломатлигини ас-рашдек эзгу ишларингизда омад-лар тилаймиз.

40-оилавий поликлиника
филиали ходимлари,
Тошкент шаҳри

Хурматли Абдуғаффор Ғаниев!

Сизни 9 май — тўғилган кунин-гиз, 50 ёшга тўлишингиз билан та-бриклаймиз. Сизга узоқ умр, соғлиқ-саломатлик тилаймиз.

Турмуш ўртоғингиз Мукаррам,
фарзандларингиз Машраб,
Муножот, Машхура,
Мақсуджон ва Асқаджон.
Самарқанд вилояти

Меҳрибон дадажонимиз
Хусанбоев Абдурашид Қоробой ўғли
ва суякли неварамиз Назоқат
Муроджон қизи!

Таваллуд топган кунларингиз муборак бўлсин! Хонадонимиз фай-зи, ободлиги сизлар билан. Аввало, фарзандларимизнинг, қолаверса меннинг бахтимга узоқ-умр қўриб, соғ-саломат юришингизни, Аллоҳ ҳамиша сизларни хуш қўриб меҳри-муруватини дариг тўтмаслигини сўраб,

рафиканғиз Мастура,
фарзандларингиз Наргиза,
Шахноза, Алишер, Донёр ва
келини-куёвларингиз.
Тошкент шаҳри

Абдурахмон ва Саидахон!

Сизларни никоҳ тўйларингиз билан табриклаймиз. Соғлиқ, омад ва бахтли ҳаёт тилаймиз.

Ўлмасой,
Сурхондарё вилояти

9 - САҲИФА

Нега? —

деган савол кейин-
ги пайтларда жуда
кўп бериладиган
бўлиб қолди. Негача?

ЭҲ, ГАБРОВОЛИКАР

*... ички қисмлари бекорга ейил-масин, деб ҳечаси соатларини тўх-тати қўйишди.

*... отларнинг олдида қипиқ со-лишганда уни пичан деб ўйлашсин, деб уларнинг кўзларига яшил рангли кўзойнак тақиб қўйишди.

*... мўри тозаловчига пул сарф қилиб ўтирмаклик учун мўридан му-шукларини ташлаб юборишди.

*... папирос чекишганда гугурт до-насини узунасига икки бўлиб, икки марта ишлатишди.

*... хона совиб кетмаслиги учун ташқарига чиққанда эшик дарров бе-килсин, деб мушукларининг думини кесиб қўйишди.

*... меҳмоннинг олдида чой-нон қўйилганда, ёғ олиш мумкин бўл-масин, деб пичоқларини қиздириб қўй-ишди.

*... бирон нарсани бўягундай бўлишса, «Бўёқдан аҳтиёт бўл!» — деб эмас, балки «Бўёқни аҳтиёт қил!» — деган ёзув осиб қўйишди.

Пойтахтимизнинг Со-бир Раҳимов туманида жойлашган Тошкент Дав-лат Шарқшунослик инсти-туту қошидаги академик лицейнинг юқори синф ўқувчилари иштирокида «Буюқ аждодларимиз» мавзусидаги кеча ўтказил-ди. Кечада Абдулла Ори-повнинг «Сохибқирон» ва Мақсуд Шайхзоданинг «Мирзо Улугбек» асарла-ри асосида спектакль сах-налаштирилди. Эътибор-ли жойи шундаки, бу асар-лар сахнада инглиз тили-да ижро этилди. Матнлар-ни лицейнинг инглиз тили ўқитувчилари Ж.Азимова, М.Лутфуллаевалар таржи-ма қилишди.

Шунингдек, кечада буюқ аждодларимизнинг ҳаёт йўллари, оламшумул ишлари, ижодлари ҳақида инглиз тилида маърузалар қилинди.

Суратларда: Тадбир-дан лавҳалар.

БИР ЧИМДИМ КУЛГУ

Автобус бекатида ғирт маст киши симёғочга суняиб турибди. Бошқа бир маст унинг олдида келиб сўра-япти:

— Нима қиялсан бу ерда?
— Автобус қутяпман.
— Жиннимасан, ким сени бундай узуң ёғоч билан автобусга қўяди?

Темирйўл перронидида маст бир йигит қотиб-қотиб, думалаб-дума-лаб қуляпти. «Тез ёрдам» чақириш-ди. Йигит уларга тушунтирмакда: Йигитлар, мени армияга кузатгани эллиқ киши чиқишганди, улар ар-мияга кетишди, мен эса қолдим...

Балчиқда йиқилиб ётган маст шу атрофдан ўтиб кетаётган аёлга қараб бақирди:

— Узинг чўқасан!
— Мен сизга «чўқча» демадим-ку?!

— Демасанг ҳам ўйладинг-да!

Милиционер ҳайвонот боғида юрган маст йигитни тўхтатиб сўра-ди:

— Индингми?
— Йўқ.

— Текшириб кўрамиз ҳозир. Ана-ви қафаснинг ичидида қанақа ҳай-вон? — кенгуруни кўрсатиб сўради милиционер.

Йигит ҳайвонга анча вақт тики-либ турган:
— Қуён. 40-45 ёшларда...